Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

11 päivänä syyskuuta 2012 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivit 85/337/ETY, 92/43/ETY, 2000/60/EY ja 2001/42/EY — Yhteisön vesipolitiikka — Joen vedenjuoksun siirtäminen — Vesipiirien hoitosuunnitelmien laatimisen määräajan käsite

Asiassa C-43/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Symvoulio tis Epikrateias (Kreikka) on esittänyt 9.10.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 25.1.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias,

Dimos Agriniou,

Dimos Oiniádon,

Emporiko kai Viomichaniko Epimelitirio Aitoloakarnanias,

Enosi Agrotikon Synetairismon Agriniou,

Aitoliki Etaireia Prostasias Topiou kai Perivallontos,

Elliniki Ornithologiki Etaireia,

Elliniki Etaireia gia tin prostasia tou Perivallontos kai tis Politistikis Klironomias,

Dimos Mesologiou,

Dimos Aitolikou,

Dimos Inachou,

Topiki Enosi Dimon kai Koinotiton Nomou Aitoloakarnanias ja

Pagkosmio Tameio gia ti Fysi WWF Ellas

vastaan

Ypourgos Perivallontos, Chorotaxias kai Dimosion ergon,

Ypourgos Esoterikon, Dimosias Dioikisis kai Apokentrosis,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

Ypourgos Oikonomias kai Oikonomikon,

Ypourgos Anaptyxis,

Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon ja

Ypourgos Politismou,

Nomarchiaki Aftodioikisi Trikalonin,

Nomarchiaki Aftodioikisi Magnisiasin,

Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI):n,

Nomarchiaki Aftodioikisi Karditsasin,

Nomarchiaki Aftodioikisi Larisasin,

Topiki Enosi Dimon kai Koinotiton tou Nomou Trikalonin,

Topiki Enosi Dimon kai Koinotiton tou Nomou Larisisin,

Topiki Enosi Dimon kai Koinotiton tou Nomou Karditsasin ja

Techniko Epimelitirio Elladas – Perifereiako Tmima Kentrikis kai Dytikis Thessaliasin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot ja U. Lõhmus sekä tuomarit A. Rosas, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen (esittelevä tuomari), T. von Danwitz, A. Arabadjiev ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.5.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias, Dimos Agriniou, Dimos Oiniádon, Emporiko kai Viomichaniko Epimelitirio Aitoloakarnanias, Enosi Agrotikon Synetairismon Agriniou, Aitoliki Etaireia Prostasias Topiou kai Perivallontos, Elliniki Ornithologiki Etaireia, Elliniki Etaireia gia tin prostasia tou Perivallontos kai tis Politistikis Klironomias, Dimos Mesologiou, Dimos Aitolikou, Dimos Inachou, Topiki Enosi Dimon kai Koinotiton Nomou Aitoloakarnanias, Pagkosmio Tameio gia ti Fysi WWF Ellas, edustajinaan dikigoros C. Rokofyllos, dikigoros G. Christoforidis, dikigoros V. Dorovinis, dikigoros N. Alevizatos, dikigoros M. Asimakopoulou, dikigoros E. Kiousopoulou ja dikigoros N. Chatzis,

— Nomarchiaki Aftodioikisi Trikalon, edustajanaan dikigoros A. Tigkas,

— Nomarchiaki Aftodioikisi Magnisias, edustajanaan dikigoros X. Kontiadis,

— Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI), edustajinaan dikigoros C. Synodinos ja dikigoros F.-A. Mouratian,

— Nomarchiaki Aftodioikisi Karditsas, edustajanaan dikigoros A. Kormalis,

— Nomarchiaki Aftodioikisi Larisas, Topiki Enosi Dimon kai Koinotiton tou Nomou Trikalon, Topiki Enosi Dimon kai Koinotiton tou Nomou Larisis, Topiki Enosi Dimon kai Koinotiton tou Nomou Karditsas, Techniko Epimelitirio Elladas – Perifereiako Tmima Kentrikis kai Dytikis Thessalias, edustajinaan dikigoros S. Flogaïtis, dikigoros A. Sinis ja dikigoros G. Sioiuti,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään G. Karipsiadis, C. Mitkidis ja K. Kardakastanis,

— Norjan hallitus, asiamiehinään K. Moe Winther ja I. Thue,

— Euroopan komissio, asiamiehinään D. Recchia, S. Petrova, I. Chatzigiannis ja P. Oliver,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.9.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön vesipolitiikan puitteista 23.10.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY (EYVL L 327, s. 1 ja oikaisu EUVL 2006, L 113, s. 26), tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40), sellaisena kuin se on muutettuna 26.5.2003 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2003/35/EY (EUVL L 156, s. 17; jäljempänä direktiivi 85/337), tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY (EYVL L 197, s. 30) sekä luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21.5.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty sellaisten kumoamiskanteiden yhteydessä, jotka Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias (Aitoloakarnanian aluehallintoviranomainen) ja eräät muut oikeushenkilöt ovat nostaneet Ypourgos Perivallontos, Chorotaxias kai Dimosion ergonia (ympäristöasioista, aluesuunnittelusta ja yleisistä töistä vastaava ministeri) ja eräitä muita ministereitä vastaan ja jotka koskevat hankkeeseen, joka koskee Akheloos-joen (Länsi-Kreikka) yläjuoksun osittaista siirtämistä Pineios-jokeen Thessaliassa, liittyviä toimia.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2000/60

3 Direktiivin 2000/60 johdanto-osan 19, 20, 25 ja 32 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(19) Tällä direktiivillä pyritään yhteisön vesiympäristön säilyttämiseen ja parantamiseen; tämä tavoite kohdistuu lähinnä veden laatuun. Määrän ennakkovalvonta on veden hyvän laadun turvaamisen osatekijä, ja sen vuoksi olisi säädettävä myös määrää koskevista toimenpiteistä veden hyvän laadun turvaamiseksi.

(20) Pohjavesimuodostuman määrällinen tila voi vaikuttaa kyseiseen muodostumaan yhteydessä olevien pintavesien ja maaekosysteemien ekologiseen laatuun.

– –

(25) Olisi vahvistettava yhteiset määritelmät, jotka koskevat veden laatua ja, jos se on tarpeen ympäristönsuojelun kannalta, määrää. Olisi asetettava ympäristötavoitteita, jotta voidaan taata pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttaminen kaikkialla yhteisössä ja jotta ehkäistään vesien tilan huononeminen yhteisön tasolla.

– –

(32) Saattaa olla perusteltua poiketa tietyin edellytyksin vesien tilan edelleen huononemisen ehkäisemistä tai hyvän tilan saavuttamista koskevista vaatimuksista, jos epäonnistuminen johtuu ennalta arvaamattomista tai poikkeuksellisista oloista erityisesti tulvien ja kuivuuden aikana, tai jos pintavesimuodostuman fyysisiä ominaisuuksia tai pohjavesimuodostumien pohjaveden korkeutta on muutettava erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi, edellyttäen että kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet vesimuodostuman tilaan kohdistuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi on toteutettu.”

4 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa määritellään seuraavat ilmaisut:

”– –

10) ’Pintavesimuodostumalla’ tarkoitetaan pintavesien erillistä ja merkittävää osaa, kuten järveä, tekoallasta, puroa, jokea tai kanavaa, puron, joen tai kanavan osaa, jokisuun vaihettumisaluetta tai rannikkovesien osaa.

– –

13) ’Vesistöalueella’ tarkoitetaan aluetta, josta kaikki pintavalunta virtaa purojen, jokien ja mahdollisesti järvien kautta mereen yksittäisen jokisuun, joen suualueen tai suistoalueen kautta.

14) ’Vesistöalueen osalla’ tarkoitetaan aluetta, josta kaikki pintavalunta virtaa purojen, jokien ja mahdollisesti järvien kautta tiettyyn vesistön kohtaan (yleensä järvi tai jokien yhtymäkohta).

15) ’Vesipiirillä’ tarkoitetaan maa- ja merialuetta, joka koostuu yhdestä tai useasta läheisestä vesistöalueesta yhdessä niihin yhteydessä olevien pohjavesien ja rannikkovesien kanssa ja joka on määritelty 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti perusyksiköksi vesistöalueiden hoitoa varten.

– –

17) ’Pintaveden tilalla’ tarkoitetaan pintavesimuodostuman tilan yleisilmausta, joka on määritelty pintavesien ekologisen ja kemiallisen tilan perusteella sen mukaan, kumpi näistä on huonompi.

18) ’Pintaveden hyvällä tilalla’ tarkoitetaan pintavesimuodostuman tilaa silloin, kun sen ekologinen ja kemiallinen tila ovat vähintään hyviä.

19) ’Pohjaveden tilalla’ tarkoitetaan pohjavesimuodostuman tilan yleisilmausta, joka on määritelty pohjavesimuodostuman määrällisen ja kemiallisen tilan perusteella sen mukaan, kumpi näistä on huonompi.

20) ’Pohjaveden hyvällä tilalla’ tarkoitetaan pohjavesimuodostuman tilaa silloin, kun sen määrällinen ja kemiallinen tila ovat vähintään hyviä.

21) ’Ekologisella tilalla’ tarkoitetaan pintavesiekosysteemien rakenteen ja toiminnan kuvaamista liitteen V mukaisesti luokiteltuna.

22) ’Hyvällä ekologisella tilalla’ tarkoitetaan liitteen V mukaisesti sellaiseksi luokiteltua pintavesimuodostuman ekologista tilaa.

– –

24) ’Pintaveden hyvällä kemiallisella tilalla’ tarkoitetaan kemiallista tilaa, jota edellytetään 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyjen pintavesiä koskevien ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi, eli sellaista pintavesimuodostuman kemiallista tilaa, jossa pilaavien aineiden pitoisuudet eivät ylitä liitteessä IX eivätkä 16 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuja eivätkä yhteisön muun lainsäädännön mukaisia ympäristönlaatunormeja.

25) ’Pohjaveden hyvällä kemiallisella tilalla’ tarkoitetaan pohjavesimuodostuman kemiallista tilaa, joka täyttää kaikki liitteen V taulukossa 2.3.2 säädetyt ehdot.

26) ’Määrällisellä tilalla’ ilmaistaan, missä määrin suora ja epäsuora vedenotto vaikuttavat pohjavesimuodostumaan.

– –

28) ’Hyvällä määrällisellä tilalla’ tarkoitetaan liitteen V taulukossa 2.1.2 määriteltyä tilaa.

– –”

5 Saman direktiivin 3 artiklan 1 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on määritettävä kansallisella alueellaan olevat erilliset vesistöalueet ja muodostettava niistä tämän direktiivin soveltamiseksi erillisiä vesipiirejä. Pienet vesistöalueet voidaan tarvittaessa yhdistää suuriin vesistöalueisiin tai läheisiin pieniin vesistöalueisiin yhdeksi vesipiiriksi. Pohjavedet, jotka eivät noudata täysin tietyn vesistöalueen rajoja, yksilöidään ja ne liitetään lähimpään tai soveltuvimpaan vesipiiriin. Rannikkovedet yksilöidään ja ne liitetään lähimpään tai soveltuvimpaan vesipiiriin tai -piireihin.

– –

4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että tämän direktiivin vaatimukset 4 artiklassa määritettyjen ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi, ja erityisesti kaikki toimenpideohjelmat, sovitetaan yhteen koko vesipiirissä. – –”

6 Direktiivin 2000/60 4 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Vesipiirien hoitosuunnitelmissa esitettyjä toimenpideohjelmia käytäntöön saatettaessa:

a) pintavesien osalta

   i) jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön tarvittavat toimenpiteet, jotta ehkäistään kaikkien pintavesimuodostumien tilan huononeminen, ottaen huomioon mahdollisuus soveltaa 6 ja 7 kohtaa ja rajoittamatta kuitenkaan 8 kohdan soveltamista;

   ii) jäsenvaltioiden on suojeltava, parannettava ja ennallistettava kaikkia pintavesimuodostumia ottaen huomioon mahdollisuus soveltaa keinotekoisia tai voimakkaasti muutettuja vesimuodostumia koskevaa iii alakohtaa, tavoitteena saavuttaa viimeistään 15 vuoden

kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta pintaveden hyvä tila liitteessä V vahvistettujen vaatimusten mukaisesti, ottaen huomioon mahdollisuus soveltaa 4 kohdan mukaista määräaikojen pidentämistä sekä 5, 6 ja 7 kohtaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 kohdan soveltamista;

– –

b) pohjaveden osalta

i) jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön tarvittavat toimenpiteet, jotta ehkäistään pilaavien aineiden pääsy pohjaveteen tai rajoitetaan sitä ja jotta ehkäistään kaikkien pohjavesimuodostumien tilan huononeminen, ottaen huomioon mahdollisuus soveltaa 6 ja 7 kohtaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 kohdan soveltamista ja ottaen huomioon mahdollisuus soveltaa 11 artiklan 3 kohdan j alakohtaa;

ii) jäsenvaltioiden on suojeltava, parannettava ja ennallistettava kaikkia pohjavesimuodostumia sekä varmistettava tasapaino vedenoton ja pohjaveden muodostumisen välillä tavoitteena saavuttaa pohjaveden hyvä tila viimeistään 15 vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta liitteessä V vahvistettujen vaatimusten mukaisesti, ottaen huomioon mahdollisuus soveltaa 4 kohdan mukaista määräaikojen pidentämistä sekä 5, 6 ja 7 kohtaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 kohdan soveltamista ja ottaen huomioon mahdollisuus soveltaa 11 artiklan 3 kohdan j alakohtaa;

– –

– –

4. Edellä olevan 1 kohdan mukaisia määräaikoja voidaan pidentää vesimuodostumia koskevien tavoitteiden vaiheittaiseksi saavuttamiseksi edellyttäen, että asianomaisen vesimuodostuman tila ei huonone edelleen, ja jos kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

a) jäsenvaltiot toteavat, että vesimuodostumien tilan tarpeellista paranemista ei kokonaisuudessaan voida kohtuudella saavuttaa 1 kohdassa säädettyjen määräaikojen puitteissa ainakin jostakin seuraavista syistä:

i) vaadittavaa paranemista ei voida saavuttaa teknisen toteuttamiskelpoisuuden vuoksi muutoin kuin vaiheittain ja niin, että määräaika ylitetään;

ii) paranemisen aikaansaaminen määräajassa olisi suhteettoman kallista;

iii) luonnonolot eivät mahdollista vesimuodostuman tilan paranemista ajoissa;

b) määräajan pidentäminen ja sen perusteet selvitetään erityisesti 13 artiklassa edellytetyssä vesipiirin hoitosuunnitelmassa;

c) pidennetyt määräajat eivät saa ylittää ajanjaksoa, jonka aikana kaksi seuraavaa vesipiirin hoitosuunnitelmaa saatetaan ajan tasalle paitsi, jos luonnonolot ovat sellaiset, että tavoitteita ei voida saavuttaa tänä aikana;

d) vesipiirin hoitosuunnitelmassa esitetään yhteenveto 11 artiklassa vaadituista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen vaaditun vesimuodostumien tilan vaiheittaiseksi saavuttamiseksi pidennetyn määräajan kuluessa, syyt merkittäviin viivytyksiin näitä toimenpiteitä käytäntöön saatettaessa sekä toimenpiteiden todennäköinen toteuttamisaikataulu. Seuraavissa vesipiirin hoitosuunnitelmissa esitetään katsaus toimenpiteiden toteuttamisesta sekä yhteenveto mahdollisista lisätoimenpiteistä.

5. Jäsenvaltiot voivat asettaa tietyille vesimuodostumille vähemmän vaativia ympäristötavoitteita kuin 1 kohdassa vaaditut, kun ne ovat niin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ihmistoiminnan muuttamat tai niiden luonnonolot ovat sellaiset, että vaativampien tavoitteiden saavuttaminen on mahdotonta tai suhteettoman kallista, ja jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) ympäristöä koskevia ja yhteiskunnallis-taloudellisia tarpeita, joita tällainen ihmistoiminta palvelee, ei voida tyydyttää muilla ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla, joista ei aiheudu kohtuuttomia kustannuksia;

b) jäsenvaltiot varmistavat, että

— pintavesien osalta saavutetaan paras mahdollinen ekologinen ja kemiallinen tila ottaen huomioon vaikutukset, joita ei ihmisen toiminnan tai pilaantumisen luonteen vuoksi ole kohtuudella voitu välttää,

— muutokset pohjaveden hyvään tilaan verrattuna jäävät mahdollisimman vähäisiksi, ja kyseessä ovat vaikutukset, joita ei ihmisen toiminnan tai pilaantumisen luonteen vuoksi ole kohtuudella voitu välttää;

c) vaikutusten kohteina olleiden vesimuodostumien tila ei huonone entisestään;

d) vähemmän vaativien tavoitteiden asettaminen ja sen syyt esitetään erityisesti 13 artiklassa edellytetyssä vesipiirin hoitosuunnitelmassa, ja kyseiset tavoitteet tarkistetaan joka kuudes vuosi.

6. Vesimuodostumien tilan tilapäisen huononemisen, joka johtuu luonnon tai ylivoimaisen esteen aiheuttamista olosuhteista, jotka ovat poikkeuksellisia ja joita ei ole kohtuudella voitu ennakoida, etenkin erittäin suurista tulvista ja pitkäaikaisesta kuivuudesta, tai jotka johtuvat onnettomuuksista, joita ei ole kohtuudella voitu ennakoida, ei katsota rikkovan tämän direktiivin vaatimuksia, kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet on toteutettu tilan edelleen huononemisen ehkäisemiseksi, eikä tämän direktiivin tavoitteiden saavuttamista haitata sellaisissa muissa vesimuodostumissa, joihin edellä mainitut olot eivät vaikuta;

b) vesipiirin hoitosuunnitelmassa esitetään edellytykset, joiden perusteella tällaisten olojen, jotka ovat poikkeuksellisia tai joita ei ole kohtuudella voitu ennakoida, katsotaan vallitsevan, sekä soveltuvat indikaattorit;

c) toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä poikkeuksellisissa oloissa, sisällytetään toimenpideohjelmaan, eivätkä ne estä vesimuodostuman laadun palauttamista entiselleen sen jälkeen, kun tilanne on ohi;

d) poikkeuksellisten olojen tai olojen, joita ei ole kohtuudella voitu ennakoida, vaikutuksia tarkastellaan vuosittain, ja 4 kohdan a alakohdassa esitettyjen syiden perusteella ryhdytään kaikkiin käytännössä mahdollisiin toimenpiteisiin vesimuodostuman ennallistamiseksi edeltävään tilaan niin pian kuin se on käytännössä mahdollista; ja

e) seuraavaan ajantasaistettuun vesipiirin hoitosuunnitelmaan liitetään yhteenveto olosuhteiden vaikutuksista sekä tämän kohdan a ja d alakohdan mukaisista toteutetuista tai toteutettavista toimenpiteistä.

7. Jäsenvaltioiden ei katsota rikkovan tätä direktiiviä, kun

— pohjaveden hyvää tilaa, hyvää ekologista tilaa tai, milloin siitä on kyse, hyvää ekologista potentiaalia ei saavuteta tai pintavesimuodostuman tai pohjavesimuodostuman tilan huononemista ei voida estää ja tämä johtuu uusista pintavesimuodostuman fyysisiä ominaisuuksia tai pohjavesimuodostumien pohjaveden korkeutta muuttavista toimenpiteistä, tai

— pintavesimuodostuman tilan huononeminen erinomaisesta hyvään tilaan aiheutuu uusista kestävän kehityksen mukaisista ihmisen toimista

ja kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet on toteutettu vesimuodostuman tilaan kohdistuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi;

b) muutosten syyt on erityisesti lueteltu ja perusteltu 13 artiklan edellyttämässä vesipiirin hoitosuunnitelmassa, ja kyseiset tavoitteet tarkistetaan joka kuudes vuosi;

c) muutosten syyt ovat yleisen edun kannalta erittäin tärkeitä ja/tai uusien muutosten ihmisten terveydelle, ihmisten turvallisuuden ylläpitämiselle tai kestävälle kehitykselle tuomat hyödyt ylittävät 1 kohdassa säädettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ympäristölle ja yhteiskunnalle koituvat hyödyt; ja

d) kyseisten vesimuodostuman muutosten tuomia hyötyjä ei voida teknisen toteuttamiskelpoisuuden tai kohtuuttomien kustannusten vuoksi saavuttaa muilla, ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla.

8. Jäsenvaltioiden on 3, 4, 5, 6 ja 7 kohtaa soveltaessaan huolehdittava, että soveltaminen ei pysyvästi estä tai vaaranna tämän direktiivin tavoitteiden saavuttamista muissa saman vesipiirin vesimuodostumissa ja että se on sopusoinnussa yhteisön muun ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon kanssa.

9. On toteutettava toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että uusien säännösten, mukaan luettuna 3, 4, 5, 6 ja 7 kohdan, soveltaminen takaa vähintään samantasoisen suojelun kuin olemassa oleva yhteisön lainsäädäntö.”

7 Direktiivin 2000/60 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että kullekin vesipiirille tai sen alueella olevalle kansainvälisen vesipiirin osalle tehdään

— ominaispiirteiden analysointi,

— tarkastelu ihmistoiminnan vaikutuksesta pintavesien ja pohjaveden tilaan ja

— vedenkäytön taloudellinen analyysi

liitteissä II ja III olevien teknisten määrittelyjen mukaisesti ja että ne saatetaan valmiiksi viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä.”

8 Kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että kaikista vesipiireihin kuuluvista, yhteisön pintavesiä ja pohjavettä tai vedestä suoraan riippuvaisia elinympäristöjä ja lajeja suojelemaan tarkoitetun lainsäädännön perusteella erityissuojeltaviksi osoitetuista alueista laaditaan rekisteri tai useampia rekistereitä. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että rekisteri on valmis viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä.”

9 Saman direktiivin 9 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on otettava huomioon vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamisen periaate mukaan lukien ympäristö- ja luonnonvarakustannukset, ja silloin on otettava huomioon liitteen III mukainen taloudellinen analyysi ja erityisesti pilaaja maksaa -periaate.”

10 Direktiivin 2000/60 11 artiklan 7 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Toimenpideohjelman on oltava valmiina viimeistään yhdeksän vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä, ja kaikki toimenpiteet on käynnistettävä viimeistään 12 vuoden kuluttua kyseisestä päivästä.”

11 Kyseisen direktiivin 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että jokaiselle niiden alueella kokonaan sijaitsevalle vesipiirille laaditaan vesipiirin hoitosuunnitelma.

– –

4. Vesipiirin hoitosuunnitelman on sisällettävä liitteessä VII luetellut tiedot.

5. Vesipiirin hoitosuunnitelmia voidaan täydentää vesistöalueen osaa, tiettyä toimialaa, tiettyä kysymystä tai vesityyppiä koskevilla yksityiskohtaisemmilla ohjelmilla ja hoitosuunnitelmilla vesienhoidon erityispiirteiden huomioon ottamiseksi. Näiden toimien toteuttaminen ei vapauta jäsenvaltioita niiden tämän direktiivin muiden säännösten mukaisista velvoitteista.

6. Vesipiirin hoitosuunnitelmat on julkaistava viimeistään 9 vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä.

7. Vesipiirin hoitosuunnitelmia on tarkasteltava uudelleen, ja ne on ajantasaistettava viimeistään 15 vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä ja sen jälkeen joka kuudes vuosi.”

12 Kyseisen direktiivin 14 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Jäsenvaltioiden on kannustettava kaikkia asianomaisia osapuolia osallistumaan tämän direktiivin täytäntöönpanoon, erityisesti vesipiirin hoitosuunnitelmien laatimisen, tarkistamisen ja ajantasaistamisen osalta. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että ne jokaisen vesipiirin osalta julkaisevat

a) vähintään kolme vuotta ennen hoitosuunnitelmakauden alkamista hoitosuunnitelman laatimisaikataulun ja sitä koskevan työohjelman, mukaan lukien ilmoitus toteutettavista kuulemistoimista;

b) vähintään kaksi vuotta ennen hoitosuunnitelmakauden alkamista alustavan katsauksen tärkeistä vesistöalueen hoitoa koskevista kysymyksistä;

c) vähintään vuosi ennen hoitosuunnitelmakauden alkamista hoitosuunnitelmaehdotuksen,

ja että kansalaisilla, mukaan lukien veden käyttäjät, on oltava mahdollisuus esittää niistä huomautuksia.

Vesipiirin hoitosuunnitelmaehdotuksen laatimisessa käytettyjen tausta-asiakirjojen ja tietojen on oltava pyynnöstä saatavilla.

2. Jäsenvaltioiden on annettava vähintään kuusi kuukautta aikaa toimittaa kirjallisia huomautuksia kyseisistä asiakirjoista, jotta eri tahot saataisiin aktiivisesti mukaan ja niitä voitaisiin kuulla.

3. Mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, sovelletaan myös ajantasaistettuihin vesipiirin hoitosuunnitelmiin."

13 Saman direktiivin 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on toimitettava jäljennökset vesipiirin hoitosuunnitelmista ja kaikista niihin myöhemmin tehdyistä ajantasaistuksista komissiolle ja muille jäsenvaltioille, joita asia koskee, kolmen kuukauden kuluessa niiden julkaisemisesta seuraavasti:

a) jäsenvaltion alueella kokonaan sijaitsevien vesipiirien osalta kaikkien vesipiirien hoitosuunnitelmat, jotka kattavat kansallisen alueen ja jotka on julkaistu 13 artiklan mukaisesti;

b) kansainvälisten vesipiirien osalta ainakin se osa kustakin vesipiirin hoitosuunnitelmasta, joka koskee jäsenvaltion aluetta.

2. Jäsenvaltioiden on annettava kolmen kuukauden kuluessa niiden valmistumisesta yhteenveto ensimmäistä vesipiirin hoitosuunnitelmaa varten laadituista:

— 5 artiklan nojalla vaadituista analyyseista ja tarkasteluista, ja

— 8 artiklan nojalla laadituista seurantaohjelmista.

3. Jäsenvaltioiden on annettava kolmen vuoden kuluessa kunkin vesipiirin hoitosuunnitelman valmistumisesta tai 13 artiklan mukaisesta ajantasaistamisesta väliraportti, jossa selvitetään suunnitellun toimenpideohjelman täytäntöönpanoa."

14 Direktiivin 2000/60 24 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden oli saatettava kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 22.12.2003, ja niiden oli ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Direktiivi 85/337

15 Direktiivin 85/337 1 artiklan sanamuoto on seuraava:

"1. Tämä direktiivi koskee sellaisten julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

2. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

'hankkeella':

— rakennustyön tai muun laitoksen tai suunnitelman toteuttamista,

— muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista mukaan lukien maaperän luonnonvarojen hyödyntäminen;

’hankkeen toteuttajalla’:

– yksityistä hanketta varten tarvittavan luvan hakijaa tai julkista viranomaista, joka on tehnyt aloitteen hankkeesta;

’luvalla’:

– toimivaltaisen viranomaisen tai viranomaisten päätöstä, joka oikeuttaa hankkeen toteuttajan ryhtymään hankkeen toteuttamiseen;

’yleisöllä’:

– yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä taikka, kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti, näiden yhteenliittymiä, järjestöjä tai ryhmiä;

’yleisöllä, jota asia koskee’:

– yleisöä, johon 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut ympäristöä koskevat päätöksentekomenettelyt vaikuttavat tai todennäköisesti vaikuttavat, taikka yleisöä, jonka etua ne koskevat; tämän määritelmän mukaisesti katsotaan, että asia koskee ympäristönsuojelua edistävien ja kansallisen lainsäädännön mahdolliset vaatimukset täyttävien valtiosta riippumattomien järjestöjen etua.

– –

5. Tätä direktiiviä ei sovelleta hankkeisiin, joista on yksityiskohtaisesti säädetty erityisellä kansallisen lainsäädännön alaan kuuluvalla säädöksellä, mikäli tämän direktiivin tavoitteet, mukaan lukien tietojen antaminen, on otettu huomioon säätämismenettelyssä.”

16 Kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ennen luvan myöntämistä hankkeet, joilla etenkin laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, alistetaan lupamenettelyyn ja että niiden vaikutukset arvioidaan. – –”

17 Saman direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Hankkeesta vastaavan 1 kohdan mukaisesti toimittamissa tiedoissa on oltava ainakin:

— kuvaus hankkeesta, joka sisältää tiedot hankkeen sijainnista, suunnitelmasta ja laajuudesta,

— kuvaus merkittävien haitallisten vaikutusten välttämiseksi, vähentämiseksi ja jos mahdollista parantamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä,

— tarvittavat tiedot niiden olennaisten ympäristövaikutusten tunnistamiseksi ja arvioimiseksi, joita hanke todennäköisesti aiheuttaa,

— selostus hankkeesta vastaavan tutkimista tärkeimmistä vaihtoehdoista ja tiedot hänen valintaansa vaikuttaneista pääasiallisista syistä ottaen huomioon ympäristövaikutukset,

— yleistajuinen yhteenveto edellisissä kohdissa mainituista tiedoista.”

18 Direktiivin 85/337 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niille ympäristöasioista vastaaville viranomaisille, joita hanke todennäköisesti koskee, annetaan mahdollisuus ilmaista kantansa hankkeen toteuttajan toimittamien tietojen ja lupahakemuksen osalta. Tätä varten jäsenvaltioiden on nimettävä ne viranomaiset, joita asiassa on kuultava joko yleisesti tai tapauskohtaisesti. Näille viranomaisille on toimitettava 5 artiklan mukaisesti saadut tiedot. Jäsenvaltioiden tehtävänä on vahvistaa yksityiskohtaiset menettelyt kuulemista varten.

2. Yleisölle on ilmoitettava joko julkisin ilmoituksin tai muin asianmukaisin tavoin, kuten sähköisin viestimin milloin mahdollista, seuraavat seikat 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen ympäristöä koskevien päätöksentekomenettelyjen varhaisessa vaiheessa ja viimeistään heti, kun tiedot voidaan kohtuudella antaa:

a) lupahakemus;

b) tieto siitä, että hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, ja tarvittaessa, että siihen sovelletaan 7 artiklaa;

c) yksityiskohtaiset tiedot toimivaltaisista viranomaisista, jotka vastaavat päätöksenteosta, joilta voi saada asiaa koskevia tietoja ja joille huomautukset tai kysymykset voidaan esittää, sekä yksityiskohtaiset tiedot määräajoista huomautusten tai kysymysten esittämiselle;

d) mahdollisten päätösten luonne tai päätösluonnos, jos sellainen on;

e) ilmoitus 5 artiklan mukaisesti saadun tiedon saatavilla olosta;

f) milloin, missä ja miten asiaa koskevat tiedot annetaan saataville;

g) yksityiskohtaiset tiedot menettelyistä tämän artiklan 5 kohdan mukaista yleisön osallistumista varten.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisön, jota asia koskee, saataville annetaan kohtuullisessa määräajassa:

a) kaikki 5 artiklan mukaisesti saadut tiedot;

b) kansallisen lainsäädännön mukaisesti tärkeimmät toimivaltaiselle viranomaiselle tai toimivaltaisille viranomaisille annetut selvitykset ja ohjeet, kun yleisölle, jota asia koskee, tiedotetaan asiasta tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti;

c) ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta 28 päivänä tammikuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/4/EY [EUVL L 41, s. 26] säännösten mukaisesti muut kuin tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka ovat merkityksellisiä päätöksen kannalta 8 artiklan mukaisesti ja jotka annetaan saataville vasta, kun yleisölle, jota asia koskee, on ilmoitettu tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti.

_ _”

19 Kyseisen direktiivin 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Käytyjen neuvottelujen tulokset ja 5, 6 ja 7 artiklan mukaisesti saadut tiedot on otettava huomioon lupamenettelyssä.”

20 Saman direktiivin 9 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Kun päätös luvan myöntämisestä tai epäämisestä on tehty, toimivaltaisen viranomaisen tai viranomaisten on tiedotettava asiasta yleisölle asianmukaisten menettelyjen mukaisesti ja saatettava yleisön saataville seuraavat tiedot:

— päätöksen sisältö ja siihen liittyvät ehdot,

— tutkittuaan yleisön, jota asia koskee, ilmaisemat huomautukset ja mielipiteet, päätöksen perusteena olevat tärkeimmät seikat ja näkökohdat, mukaan lukien tiedot yleisön osallistumisprosessista,

— tarvittaessa kuvaus tärkeimmistä toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on estää, vähentää ja, jos mahdollista, poistaa merkittävät haittavaikutukset.”

Direktiivi 2001/42

21 Direktiivin 2001/42 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’suunnitelmilla ja ohjelmilla’ sellaisia suunnitelmia ja ohjelmia, mukaan lukien Euroopan yhteisön yhteisrahoittamat suunnitelmat ja ohjelmat, sekä niitä koskevia muutoksia

— jotka kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomainen valmistelee ja/tai hyväksyy tai jotka viranomainen valmistelee kansanedustuslaitoksen tai hallituksen hyväksyttäväksi lainsäädäntömenettelyllä, ja

— joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät;

_ _”

22 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jollei 3 kohdasta muuta johdu, ympäristöarviointi on tehtävä kaikista suunnitelmista ja ohjelmista,

a) joita valmistellaan maa-, metsä- ja kalataloutta, energiaa, teollisuutta, liikennettä, jätehuoltoa, vesitaloutta, televiestintää, matkailua, kaavoitusta tai maankäyttöä varten ja joissa vahvistetaan puitteet direktiivin 85/337/ETY liitteissä I ja II lueteltujen tulevien hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille, tai

b) joiden on katsottu edellyttävän direktiivin 92/43/ETY 6 tai 7 artiklan mukaista arviointia sen todennäköisen vaikutuksen johdosta, joka niillä on mainituissa artikloissa tarkoitetuilla alueilla.”

Direktiivi 92/43

23 Direktiivin 92/43 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan ”tämän direktiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja alueelliset vaatimukset, ja direktiivi edistää yleistä kestävän kehityksen tavoitetta; luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen saattaa tietyissä tapauksissa vaatia ihmisen toimenpiteiden ylläpitämistä ja jopa niiden kannustamista”.

24 Kyseisen direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.”

25 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Perustetaan erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto, ’Natura 2000’. Tämän verkoston avulla, joka koostuu alueista, joilla on liitteessä I lueteltuja luontotyyppejä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä, on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tarvittaessa ennalleen saattaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvat myös jäsenvaltioiden [luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2.4.1979 annetun neuvoston] direktiivin 79/409/ETY [EYVL L 3, s. 1] säännösten mukaisesti luokittelemat erityiset suojelualueet [jäljempänä erityissuojelualueet].”

26 Direktiivin 92/43 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jokaisen jäsenvaltion on laadittava liitteessä III (1 vaihe) vahvistettujen perusteiden ja asianmukaisen tieteellisen tietämyksen perusteella luettelo alueista, josta ilmenee, mitä liitteen I luontotyyppejä ja liitteen II luontaisia lajeja sen kansallisella alueella olevilla alueilla on. – –

Luettelo on toimitettava komissiolle kolmen vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksiantamisesta yhdessä kutakin aluetta koskevien tietojen kanssa. Näihin tietoihin kuuluu alueen kartta, nimi, sijainti ja laajuus sekä liitteessä III (1 vaihe) eriteltyjen perusteiden soveltamisesta saadut tiedot, ja ne on toimitettava lomakkeella, jonka komissio on valmistellut 21 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

2. Komissio laatii yhteisymmärryksessä kunkin jäsenvaltion kanssa ja niiden esittämien luetteloiden pohjalta liitteessä III (2 vaihe) vahvistettujen perusteiden mukaan kaikkien 1 artiklan c alakohdan iii alakohdassa mainittujen niiden luonnonmaantieteellisen alueen osalta ja 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun aluekokonaisuuden osalta luonnoksen yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloksi, josta ilmenevät alueet, joilla on yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä tai yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia lajeja.

– –

Komissio hyväksyy 21 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen luettelon valituista yhteisön tärkeänä pitämistä alueista ja osoittaa alueista ne, joilla on yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia luontotyppejä taikka yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia alueita.

3. Edellä 2 kohdassa mainittu luettelo laaditaan kuuden vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksiantamisesta.

4. Kun yhteisön tärkeänä pitämä alue on hyväksytty 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen, kyseisen jäsenvaltion on muodostettava tämä alue erityisten suojelutoimien alueeksi mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kuuden vuoden kuluessa määrittäen toteamisjärjestyksen sen perusteella, miten merkittäviä alueet ovat liitteessä I olevan luontotyypin tai liitteessä II olevan lajin suotuisan suojelun tason säilyttämisen tai ennalleen saattamisen ja Natura 2000:n yhtenäisyyden kannalta sekä alueita uhkaavan huononemisen tai häviämisen perusteella.

5. Kun alue on merkitty 2 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettuun luetteloon, sitä koskevat 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan säännökset.”

27 Kyseisen direktiivin 6 artiklan 2–4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin.

3. Kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia mutta ovat omiaan vaikuttamaan tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia.

4. Jos suunnitelma tai hanke on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle toteutetut korvaavat toimenpiteet.

Jos kyseisellä alueella on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi ja/tai laji, ainoat kysymykseen tulevat näkökohdat ovat sellaisia, jotka liittyvät ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai ensisijaisen tärkeisiin suotuisiin vaikutuksiin ympäristöön taikka, komission lausunnon mukaan, muihin erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviin syihin.”

28 Saman direktiivin 7 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Tämän direktiivin 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista tämän direktiivin voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion direktiivin 79/409/ETY mukaisesti tekemän suojeluluokittelun tai tunnustamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi.”

Direktiivi 79/409

29 Direktiivin 79/409 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämän direktiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella.

– –

Jäsenvaltioiden on osoitettava erityisiksi suojelualueiksi näiden lajien suojelemiseen lukumäärältään ja kooltaan sopivimmat alueet sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan.

– –

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava vastaavat toimenpiteet sellaisten säännöllisesti esiintyvien muuttavien lajien osalta, joita ei luetella liitteessä I, ottaen huomioon niiden suojelun tarve sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan, kun kyseessä ovat niiden muuttoreittien varrella sijaitsevat pesimä-, sulkasato- ja talvehtimisalueet ja levähdyspaikat. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden on kiinnitettävä erityistä huomiota kosteikkojen ja erityisesti kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen suojeluun.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

30 Pääasia koskee hanketta, joka koskee Akheloos-joen yläjuoksun osittaista siirtämistä Thessaliaan (jäljempänä pääasiassa kyseessä oleva hanke). Kyseinen suurhanke, jolla pyritään vastaamaan Thessalian alueen kastelutarpeiden ja sähköntuotantotarpeiden lisäksi myös kyseisen alueen asutuskeskusten vedentarpeeseen, on ollut pitkään riidan kohteena. Ympäristöjärjestöt, kansainväliset valtioista riippumattomat järjestöt ja asianomaiset alueelliset julkisyhteisöt ovat nostaneet useita kanteita, joissa vaaditaan ministerin päätösten, joissa hyväksytään kyseisen hankkeen peräkkäiset versiot, kumoamista.

31 Toimivaltaisten ministerien 9.10.1991 ja 21.4.1992 tekemissä kahdessa päätöksessä hyväksyttiin alun perin ympäristövaatimukset tietyille yksittäisille teknisille töille, jotka ovat osa kyseistä hanketta ja jotka koskivat 18,5 kilometrin pituista tunnelia, joka ohjaa Akheloos-joen veden Thessaliaan, patoja ja vesialtaita kyseiseen hankkeeseen liittyvine töineen.

32 Nämä kaksi ministerin päätöstä kumottiin Symvoulio tis Epikrateiasin (korkein hallinto-oikeus) antamilla tuomioilla nro 2759/1994 ja nro 2760/1994 sillä perusteella, että ne eivät perustuneet pääasiassa kyseessä olevan hankkeen kattavaan ympäristövaikutusten arviointiin. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että Akheloos-joen vedenjuoksun osittainen siirtäminen Thessalian tasangolle oli monimutkainen ja laaja tekninen hanke, jonka kokonaisvaikutus asianomaisten alueiden ympäristöön ei rajoittunut kunkin erikseen tarkastellun työn yksinomaan paikallisten vaikutusten summaan. Kyseisen hankkeen vaikutusten mittaamiseksi ja arvioimiseksi ei näin ollen ollut riittävää, että kunkin erikseen tarkastellun työn ympäristövaikutukset todetaan, vaan oli päinvastoin tarpeen tehdä kattava arviointi, jossa eri vaikutuksia ja kyseisen hankkeen myöhempää vaikutusta ympäristöön tarkasteltaisiin ja arvioitaisiin yhdessä asianmukaisen tieteellisen menetelmän mukaisesti.

33 Näiden tuomioiden seurauksena tehtiin yksi arviointi, joka koski kaikkia pääasiassa kyseessä olevan hankkeen puitteissa toteutettavia töitä. Toimivaltaiset ministerit hyväksyivät näin ollen 15.12.1995 tekemällään yhteisellä päätöksellä ympäristövaatimukset, jotka koskivat Akheloos-joen yläjuoksun osittaista siirtämistä Thessaliaan, ja tähän toimenpiteeseen liittyvien töiden, jotka koskivat muassa vesivoimaloita, toteuttamisen ja suorittamisen. Lisäksi siirrettävän veden enimmäismäärää vähennettiin 1 100 miljoonasta m^3:stä 600 miljoonaan m^3:iin toisella ministerin päätöksellä.

34 Näistä päätöksistä nostettiin uusi kumoamiskanne, joka hyväksyttiin Symvoulio tis Epikrateiasin antamalla tuomiolla nro 3478/2000. Symvoulio tis Epikrateias katsoi, että kun otettiin huomioon ympäristövaikutusten arviointiin sisältyvät toteamukset ja arviot, oli selvää, että siinä punnittiin perusteellisesti ja dokumentoidusti kyseisten töiden vaikutusta verrattuna tarpeisiin, joihin kyseisten töiden oli vastattava, ja etenkin Thessalian tasangon tuottavuuden säilyttämiseen ja kasvuun. Kyseinen tuomioistuin kuitenkin myös katsoi, että kyseisessä arvioinnissa ei esitetty mitään vaihtoehtoista ratkaisua, jonka avulla voitaisiin välttää se, että suurin osa asianomaisen alueen tärkeistä monumenteista tuhoutuu. Näin ollen kyseiset päätökset kumottiin kokonaisuudessaan.

35 Sen jälkeen kun Symvoulio tis Epikrateias antoi kyseisen tuomion, ympäristöasioista ja yleisistä töistä vastaava ministeriö päätti teettää Akheloos-joen vedenjuoksun osittaista siirtämistä Thessaliaan koskevan täydentävän ympäristövaikutusten arvioinnin. Kyseisestä vuonna 2002 tehdystä arvioinnista ilmenee, että sen tarkoituksena oli erityisesti tarkastella kokonaisia kyseiselle vedenjuoksun

siirtämiselle vaihtoehtoisia hankkeita, esittää uusia ympäristötietoja, jotka ovat tällä välin tulleet saataville ja jotka koskevat alueita, joilla töitä tehdään, ja täsmentää ympäristövaikutukset ja korjaavat toimenpiteet, kun otetaan huomioon kyseisillä alueilla vuonna 1995 tehdyn ympäristövaikutusten arvioinnin päättymisen jälkeen tehdyt erityiset tekniset arvioinnit. Kyseinen täydentävä arviointi hyväksyttiin kulttuuriministerin 13.3.2003 tekemällä päätöksellä.

36 Tämän jälkeen toimivaltaiset ministerit tekivät 19.3.2003 päivätyn yhteisen päätöksensä, jolla hyväksyttiin ympäristövaatimukset, joita sovelletaan rakennustöihin, joiden avulla Acheloos-joen yläjuoksu siirretään osittain Thessaliaan, ja kyseisten töiden suorittamiseen.

37 Nämä päätökset kumottiin Symvoulio tis Epikrateiasin antamalla tuomiolla nro 1688/2005. Kyseisessä tuomiossa katsottiin, että tuolloin voimassa olleet lain 1739/1987 (FEK A' 201/20.11.1987) säännökset huomioon ottaen ja sekä direktiivin 2000/60 että vesivarojen kestävää hoitoa koskevan periaatteen valossa töiden, joissa käytetään hyväksi vesivaroja, toteuttaminen on sallittua ainoastaan silloin, kun kyseiset työt kuuluvat kyseisiä vesivaroja koskevaan kestävän kehityksen ohjelmaan. Pääasiassa kyseessä olevaan hankkeeseen liittyviä töitä ei ollut kuitenkaan koskaan sisällytetty tällaiseen ohjelmaan, jota ei ole myöskään koskaan toteutettu. Kyseisen kumoamistuomion seurauksena Symvoulio tis Epikrateias kumosi antamallaan tuomiolla nro 1186/2006 myös 18.3.2005 tehdyn päätöksen, jolla ympäristöministeri oli ratkaissut Sykian padon valmiiksi saattamista koskevan tarjouskilpailun.

38 Laki 3481/2006 (FEK A' 162/2.8.2006), jonka 9 ja 13 §, joissa pääasiassa kyseessä oleva hanke hyväksyttiin, saatettiin Kreikan parlamentin käsiteltäväksi muutoksen muodossa 6.7.2006, annettiin 2.8.2006. Kyseisen lain 9 §:ssä säädettiin, että siihen saakka, kunnes valtion vesivarojen kansallinen hoito- ja suojeluohjelma ja alueita koskevat hoitosuunnitelmat oli vahvistettu, oli mahdollista hyväksyä tiettyjä vesistöalueita koskevat hoitosuunnitelmat ja siirtää vettä muille vesistöalueille, kun taas tällaisiin suunnitelmiin liittyvät hankkeet oli hyväksyttävä lailla, kun oli kyse laajasta tai kansallisesti merkittävästä hankkeesta. Kyseisen lain 13 §:ssä määriteltiin kyseiseen hankkeeseen liittyvät työt laajoiksi ja kansallisesti merkittäviksi töiksi ja hyväksyttiin Akheloos- ja Pineios-jokien vesistöalueita koskeva hoitosuunnitelma sekä ympäristöperusteiset laatuvaatimukset, joita sovelletaan kyseiseen hankkeeseen liittyviin rakennustöihin ja kyseisten töiden suorittamiseen.

39 Lain 3481/2006 13 §:n 4 momentissa säädettiin, että julkiset työt ja Dimosia Epicheirisi Ilektrismou -yhtiön (DEI) työt, joihin on sovellettu julkisia hankintoja koskevaa menettelyä, jotka on saatettu päätökseen tai ovat käynnissä ja jotka koskevat Akheloos-joen yläjuoksun siirtämistä Thessaliaan tai liittyvät sähköntuotantoon, voitiin toteuttaa tai saattaa päätökseen hoitosuunnitelman mukaisesti ja saman pykälän 3 momentissa vahvistettuja ympäristövaatimuksia noudattaen. Sopimuspuoleksi valittu yhtiö sai kyseisen säännöksen nojalla käskyn jatkaa töitä, jotka se oli keskeyttänyt tuomion, jolla sopimus peruutettiin, seurauksena.

40 Pääasian kantajat vaativat pääasiassa kyseessä olevan hankkeen kumoamista kokonaisuudessaan. Kanteet kohdistuvat sekä lain 3481/2006 13 §:ään että siihen liittyviin hallintotoimiin. Symvoulio tis Epikrateias mainitsee, että sekä ympäristövaatimusten hyväksymistä koskevat toimet että toimet, joiden mukaisesti tähän hankkeeseen liittyvät työt oli toteutettava, oli jo kumottu kyseisen tuomioistuimen tuomioilla ennen lain 3481/2006 voimaantuloa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseiset toimet siis yritetään toteuttaa uudelleen edellä mainitun hoitosuunnitelman, joka hyväksyttiin kyseisen lain 9 §:n nojalla, kautta. Pääasian keskeinen kysymys on kyseisen lain 9 ja 13 §:n säännösten yhteensoveltuvuus unionin oikeuden kanssa.

41 Tässä tilanteessa Symvoulio tis Epikrateias on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Asetetaanko – – direktiivin 2000/60/EY 13 artiklan 6 kohdassa pelkästään viimeinen määräaika (22.12.2009) vesivarojen hoitosuunnitelmien laatimiselle vai kyseisenä päivänä päättyvä erityinen määräaika direktiivin 3, 4, 5, 6, 9, 13 ja 15 artiklan merkityksellisten säännösten täytäntöönpanolle?

2) Jos unionin tuomioistuin katsoo, että [kyseisen] direktiivin edellä mainitussa säännöksessä asetetaan pelkästään viimeinen määräaika (22.12.2009) vesivarojen hoitosuunnitelmien laatimiselle:

Sopiiko kansallinen säännöstö, jossa sallitaan vedenjuoksun siirtäminen vesistöalueelta toiselle ennen vesipiirien, joissa nämä vesistöalueet, joilta tai joille vedenjuoksu siirretään, sijaitsevat, hoitosuunnitelmien laatimista, yhteen direktiivin 2000/60/EY 2, 3, 4, 5, 6, 9, 13 ja 15 artiklan kanssa, kun otetaan huomioon etenkin se, että kyseisen direktiivin 2 artiklan 15 kohdassa määritellään vesistöalueen hoidon perusyksiköksi vesipiiri, johon vesistöalue kuuluu?

3) Jos vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä:

Onko vedenjuoksun siirtäminen vesipiiristä toiseen lähellä sijaitsevaan vesipiiriin direktiivin 2000/60/EY 2, 3, 5, 6, 9, 13 ja 15 artiklan nojalla sallittua? Jos vastaus on myöntävä, voiko vedenjuoksun siirtämisen tarkoitus olla ainoastaan juomaveden tarpeen tyydyttäminen vai voidaanko sitä siirtää myös kastelua ja energiantuotantoa varten? Edellytetäänkö [kyseisen] direktiivin edellä mainittujen säännösten nojalla joka tapauksessa sitä, että hallintoviranomainen on tehnyt välttämättömän tieteellisen tutkimuksen perusteella perustellun päätöksen siitä, että vesipiirin, johon vedenjuoksu siirretään, omat vesivarat eivät voi tyydyttää alueen juomaveden tarvetta, kastelutarpeita ja muita vedentarpeita?

4) Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen siten, että direktiivin 2000/60/EY 13 artiklan 6 kohdassa ei pelkästään aseteta viimeistä määräaikaa (22.12.2009) vesivarojen hoitosuunnitelmien laatimiselle vaan että siinä asetetaan erityinen määräaika kyseisen direktiivin 3, 4, 5, 6, 9, 13 ja 15 artiklan merkityksellisten säännösten täytäntöönpanolle:

Vaarannetaanko edellä mainitussa erityisessä täytäntöönpanon määräajassa annetulla kansallisella säännöstöllä, jossa sallitaan vedenjuoksun siirtäminen tietyltä vesistöalueelta toiselle ennen vesipiirien, joissa nämä vesistöalueet, joilta tai joille vedenjuoksu siirretään, sijaitsevat, hoitosuunnitelmien laatimista, joka tapauksessa kyseisen direktiivin tehokas vaikutus, vai pitääkö sen arvioimiseksi, vaarannetaanko direktiivin tehokas vaikutus, ottaa huomioon muita perusteita, kuten suunniteltujen toimenpiteiden laajuus ja vedenjuoksun siirtämisen tavoitteet?

5) Sopiiko kansallisen parlamentin antama, vesistöalueiden hoitosuunnitelmien hyväksymistä koskeva kansallinen säännöstö yhteen direktiivin [2000/60] kansalaisille tiedottamista, heidän kuulemistaan ja heidän osallistumistaan koskevien 13, 14 ja 15 artiklan kanssa, kun merkityksellisissä kansallisissa säännöksissä ei säädetä kansalaisten kuulemisesta kansallisessa parlamentissa käytävän menettelyn aikana ja kun asiakirja-aineistosta ei ilmene, että [kyseisessä] direktiivissä säädettyä kansalaisten kuulemista hallintoviranomaisessa olisi toimitettu?

6) Täyttääkö patojen rakentamista ja vedenjuoksun siirtämistä koskeva ympäristövaikutusten arviointi, joka toimitettiin kansalliselle parlamentille sen hyväksyttäväksi sen jälkeen, kun toimi, jolla se oli jo hyväksytty ja jota koskeva tiedoksiantomenettely oli jo toteutettu, oli kumottu tuomiolla, – – direktiivin 85/337/ETY 1, 2, 5, 6, 8 ja 9 artiklan kansalaisille tiedottamista ja heidän osallistumistaan koskevien säännösten vaatimukset, kun tätä menettelyä ei toteuteta uudelleen?

7) Kuuluuko sellainen joen vedenjuoksun siirtämistä koskeva hanke – – direktiivin 2001/42/EY soveltamisalaan,

   a) joka koskee patojen rakentamista ja vedenjuoksun siirtämistä vesipiiristä toiseen [Länsi-Kreikan mantereelta ja Epeiroksesta Thessaliaan],

   b) joka kuuluu direktiivin 2000/60/EY soveltamisalaan,

   c) joka koskee direktiivissä 85/337/ETY tarkoitettuja rakennustöitä ja

   d) jolla voi olla ympäristövaikutuksia – – direktiivissä 92/43/ETY tarkoitetuilla alueilla?

8) Jos vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä:

   Voidaanko riidanalaista hanketta koskevia toimia, jotka on kumottu taannehtivasti tuomioistuimen tuomioilla, pitää ennen 21.7.2004 annettuina virallisina valmisteluasiakirjoina, jolloin ei ole velvollisuutta tehdä strategista ympäristöarviointia, kun otetaan huomioon direktiivin 2001/42/EY 13 artiklan 1 kohta?

9) Jos vastaus edelliseen kysymykseen on kieltävä:

   Siinä tapauksessa, että hanke kuuluu samanaikaisesti sekä direktiivin 2001/42/EY että direktiivin 2000/60/EY ja direktiivin 85/337/ETY, joissa myös edellytetään hankkeen ympäristövaikutusten arviointia, soveltamisalaan, riittävätkö direktiivin 2001/42/EY 11 artiklan 2 kohdan mukaan direktiivin 2001/42/EY vaatimusten täyttämiseen direktiivin 2000/60/EY ja direktiivin 85/337/ETY nojalla tehdyt arvioinnit vai edellytetäänkö lisäksi erillisen strategisen ympäristöarvioinnin laatimista?

10) Kuuluivatko sellaiset alueet, jotka oli mainittu yhteisön tärkeinä pitämien alueiden kansallisissa luetteloissa ja jotka lopulta oli otettu kyseisiä alueita koskevaan yhteisön luetteloon, – – direktiivin 92/43/ETY 3, 4 ja 6 artiklan nojalla direktiivissä 92/43/ETY tarkoitetun suojelun piiriin ennen [direktiivin 92/43] mukaisesta luettelosta Välimeren vyöhykkeen luonnonmaantieteellisellä alueella olevista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista 19.7.2006 tehdyn komission päätöksen 2006/613/EY [EUVL L 259, s. 1] julkaisemista?

11) Voivatko toimivaltaiset kansalliset viranomaiset myöntää direktiivin 92/43/ETY 3, 4 ja 6 artiklan mukaan luvan sellaisen vedenjuoksun siirtämistä koskevan hankkeen toteuttamiselle, joka ei liity suoraan erityissuojelualueeseen kuuluvan alueen suojeluun tai ei ole sen suojelun kannalta tarpeellinen, kun kaikissa hankkeen asiakirjojen sisältämissä arvioinneissa todetaan alueen linnustoa koskevien tietojen täydellinen puuttuminen tai sitä koskevien luotettavien ja ajantasaisten tietojen puuttuminen?

12) Voidaanko direktiivin 92/43/ETY 3, 4 ja 6 artiklan mukaan vedenjuoksun siirtämistä koskevaan hankkeeseen ryhtymisen syyt, jotka liittyvät ensisijaisesti kasteluun ja toissijaisesti juomaveden toimittamiseen, katsoa sellaisiksi yleisen edun kannalta pakottaviksi syiksi, joita luvan myöntäminen tälle hankkeelle [kyseisen] direktiivin mukaan edellyttää, vaikka hankkeella on kielteisiä vaikutuksia tällä direktiivillä suojeltuihin alueisiin?

13) Jos vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä:

   Onko Natura 2000 -alueen, jolle vedenjuoksun siirtämistä koskeva hanke aiheuttaa vahinkoa, yhtenäisyyden suojelun varmistamiseksi tarpeellisten korvaavien toimenpiteiden riittävyyden arvioinnissa otettava direktiivin 92/43/ETY 3, 4 ja 6 artiklan nojalla huomioon sellaisia perusteita kuin tämän siirtämisen ulottuvuus ja sen edellyttämien rakennustöiden laajuus?

14) Voivatko toimivaltaiset kansalliset viranomaiset direktiivin 92/43/ETY 3, 4 ja 6 artiklan mukaan, kun niitä tulkitaan kestävän kehityksen periaatteen, sellaisena kuin se vahvistetaan EY 6 artiklassa, valossa, myöntää luvan sellaisen vedenjuoksun siirtämistä koskevan hankkeen toteuttamiseksi Natura 2000 -alueen sisällä, joka ei liity suoraan kyseisen alueen yhtenäisyyden suojelemiseen tai ole sen suojelun kannalta tarpeellinen, kun hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista ilmenee, että hanke muuttaa luonnollisen jokiekosysteemin keinotekoiseksi joki- ja järviekosysteemiksi?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

42 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, asetetaanko direktiivin 2000/60 13 artiklan 6 kohdassa pelkästään määräaika vesipiirien hoitosuunnitelmien laatimiselle vai asetetaanko siinä myös erityinen määräaika tiettyjen kyseisen direktiivin 3–6, 9, 13 ja 15 artiklan säännösten täytäntöönpanolle.

43 Direktiivin 2000/60 24 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden oli saatettava kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 22.12.2003.

44 Sillä, että direktiivin 2000/60 13 artiklan 6 kohdassa täsmennetään, että vesipiirin hoitosuunnitelmat on julkaistava viimeistään 9 vuoden kuluttua kyseisen direktiivin voimaantulopäivästä eli viimeistään 22.12.2009, ei voida kyseenalaistaa kyseisen direktiivin 24 artiklan 1 kohdassa direktiivin täytäntöönpanoa varten säädettyä määräpäivää.

45 Direktiivin 2000/60 13 artiklan 6 kohta ei nimittäin koske kyseisen direktiivin täytäntöönpanoa, vaan siinä ainoastaan vahvistetaan yhden toimenpiteen, joka jäsenvaltioiden on toteutettava kyseisen direktiivin nojalla direktiivin täytäntöönpanon jälkeen, toteuttamista koskeva määräpäivä.

46 Oikeuskäytännössä on lisäksi jo katsottu, että kun syyskuussa 2004 voimassa ollut kansallinen säännöstö ei sisältänyt määritelmiä direktiivin 2000/60 2 artiklassa oleville käsitteille eikä tämän saman direktiivin 4, 5, 6 ja 8 artiklassa vahvistettuja määräaikoja, joiden kuluessa veden laatua koskevia normeja on noudatettava, mainitusta 2 artiklasta, kun sitä luetaan yhdessä viimeksi mainittujen säännösten kanssa, johtuvia velvoitteita ei ollut pantu täytäntöön vaaditulla sitovuudella (ks. vastaavasti asia C-32/05, komissio v. Luxemburg, tuomio 30.11.2006, Kok., s. I-11323, 16, 17 ja 65 kohta).

47 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/60 13 artiklan 6 kohtaa ja 24 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että niissä vahvistetaan jäsenvaltioille asetetun määräajan, joka koskee vesipiirien hoitosuunnitelmien julkaisemista, päättymispäiväksi 22.12.2009 ja jäsenvaltioilla olevan enimmäisajan, joka koskee kyseisen direktiivin, etenkin sen 3–6, 9, 13 ja 15 artiklan, täytäntöönpanoa, päättymispäiväksi 22.12.2003.

Toinen, kolmas ja neljäs kysymys

48 Toisella, kolmannella ja neljännellä kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee aluksi, onko direktiiviä 2000/60 tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännökselle, jossa sallitaan 22.12.2009 edeltävänä ajanjaksona vedenjuoksun siirtäminen vesistöalueelta toiselle tai vesipiiristä toiseen, kun toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät ole vielä hyväksyneet asianomaisten vesipiirien hoitosuunnitelmia. Jos vastaus on kieltävä, se tiedustelee seuraavaksi, voiko tällainen siirtäminen tapahtua ainoastaan juomaveden toimittamista vai myös kastelua ja energiantuotantoa varten. Se tiedustelee lopuksi, onko sen, että tällainen siirtäminen on

yhteensopiva kyseisen direktiivin kanssa, edellytyksenä se, että vesistöalueen tai vesipiirin, johon vedenjuoksu siirretään, omat vesivarat eivät voi tyydyttää alueen juomaveden tarvetta, sähköntuotantotarpeita tai kastelutarpeita.

49 Tässä yhteydessä on muistutettava yhtäältä, että siltä osin kuin pääasiassa kyseessä oleva hanke koskee vedenjuoksun siirtämistä vesistöalueelta toiselle tai vesipiiristä toiseen, se voi, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 66 ja 67 kohdassa, olla yhteensopimaton direktiivin 2000/60 4 artiklan 1 kohdassa vahvistettujen ympäristötavoitteiden kanssa.

50 Toisaalta on muistutettava, että Kreikan lainsäätäjä on hyväksynyt pääasiassa kyseessä olevan hankkeen 2.8.2006.

51 Siitä, oliko asianomainen jäsenvaltio jo velvollinen noudattamaan direktiivin 2000/60 4 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja ympäristötavoitteita kyseisen hankkeen hyväksymisajankohtana, on todettava, että kyseisessä säännöksessä säädetään, että pintavesien ja pohjavesien osalta jäsenvaltioiden on toteutettava merkitykselliset suojelutoimet vesipiirien hoitosuunnitelmissa esitettyjä toimenpideohjelmia toteutettaessa.

52 Direktiivin 2000/60 4 artiklan 1 kohdassa siis luodaan yhteys merkityksellisten suojelutoimien, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava kyseisen säännöksen nojalla, ja niitä edeltävän asianomaisen vesipiirin hoitosuunnitelman olemassaolon välille.

53 Direktiivissä 2000/60 ei näin ollen lähtökohtaisesti kielletä vedenjuoksun siirtämistä vesistöalueelta toiselle tai vesipiiristä toiseen ennen asianomaisten vesipiirien hoitosuunnitelmien julkaisemista, joka on kuitenkin suoritettava kyseisen direktiivin 13 artiklan 6 kohdan mukaisesti viimeistään 22.12.2009.

54 On kuitenkin selvää, että pääasiassa kyseessä olevan hankkeen hyväksymisajankohtana ei ollut olemassa vesistöalueita, joita kyseinen hanke koskee, koskevia vesipiirien hoitosuunnitelmia (ks. asia C-297/11, komissio v. Kreikka, tuomio 19.4.2012, 17 kohta).

55 Helleenien tasavallalla ei siis ollut velvollisuutta laatia vesipiirien, joita pääasiassa kyseessä oleva hanke koski, hoitosuunnitelmia sinä ajankohtana, jona kyseinen hanke hyväksyttiin. Vaikka direktiivin 2000/60 täytäntöönpanolle asetettu määräaika, sellaisena kuin se oli vahvistettu kyseisen direktiivin 24 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, oli päättynyt, saman direktiivin 13 artiklan 6 kohdassa vesipiirien hoitosuunnitelmien julkaisemiselle asetettu määräaika ei nimittäin ollut vielä päättynyt.

56 Pääasiassa kyseessä oleva hanke, sellaisena kuin Kreikan lainsäätäjä oli hyväksynyt sen 2.8.2006 ilman, että sitä ennen oli laadittu vesistöalueita, joita kyseinen hanke koskee, koskevat vesipiirien hoitosuunnitelmat, ei näin ollen kuulunut direktiivin 2000/60 4 artiklan soveltamisalaan.

57 On kuitenkin muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin täytäntöönpanolle varatun määräajan kuluessa jäsenvaltioiden, joille direktiivi on osoitettu, on pidättäydyttävä toteuttamasta toimenpiteitä, jotka ovat omiaan vakavasti vaarantamaan kyseisessä direktiivissä säädetyn tavoitteen saavuttamisen. Koska pidättäytymisvelvollisuus koskee kaikkia kansallisia viranomaisia, sen on katsottava viittaavan minkä tahansa yleisten tai erityisten toimenpiteiden toteuttamiseen, joista tällainen kielteinen vaikutus voi johtua (ks. asia C-129/96, Inter-Environnement Wallonie, tuomio 18.12.1997, Kok., s. I-7411, 45 kohta ja yhdistetyt asiat C-165/09-C-167/09, Stichting Natuur en Milieu ym., tuomio 26.5.2011, Kok., s. I-4599, 78 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Pidättäytymisvelvollisuus sitoo EY 10 artiklan toisen kohdan ja EY 249 artiklan kolmannen kohdan nojalla jäsenvaltioita myös siirtymäkautena, jonka aikana jäsenvaltioilla on lupa jatkaa kansallisten järjestelmiensä soveltamista, vaikka ne eivät olisi mainitun direktiivin mukaisia (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Stichting Natuur en Milieu ym., tuomion 79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Sama pätee silloin, kun direktiivin 2000/60 kaltaisella direktiivillä vahvistetaan siirtymäkausi, jonka aikana jäsenvaltiot eivät ole velvollisia toteuttamaan kaikkia kyseisessä direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä.

60 Jäsenvaltioiden oli näin ollen myös 22.12.2009, joka on direktiivin 2000/60 13 artiklan 6 kohdassa jäsenvaltioille asetetun määräajan, joka koskee vesipiirien hoitosuunnitelmien julkaisemista, päättymispäivä, edeltävänä ajanjaksona pidättäydyttävä toteuttamasta toimenpiteitä, jotka olivat omiaan vakavasti vaarantamaan kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetyn tavoitteen saavuttamisen.

61 Direktiivin 2000/60 4 artiklassa vahvistettujen ympäristötavoitteiden osalta on erityisesti korostettava sitä, että kyseisen artiklan 1 kohdan a alakohdan ii alakohdan mukaan jäsenvaltioiden ”on suojeltava, parannettava ja ennallistettava kaikkia pintavesimuodostumia – – tavoitteena saavuttaa viimeistään 15 vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta pintaveden hyvä tila liitteessä V vahvistettujen vaatimusten mukaisesti, ottaen huomioon mahdollisuus soveltaa 4 kohdan mukaista määräaikojen pidentämistä sekä 5, 6 ja 7 kohtaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 kohdan soveltamista”.

62 Tällaisen tavoitteen toteutumista ei saada – tietyin varauksin – vaarantaa kansallisella toimenpiteellä edes silloin, kun kyseinen toimenpide on toteutettu 22.12.2009 edeltävänä ajanjaksona.

63 Koska unionin tuomioistuimelle esitetyistä asiakirjoista ei ilmene mitään seikkaa, joka koskisi direktiivin 2000/60 4 artiklan 4, 5 tai 6 kohdassa tarkoitettuja tapauksia, on todettava, että kyseisen direktiivin 4 artiklan 7 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden ei katsota rikkovan tätä direktiiviä, kun

— pohjaveden hyvää tilaa, hyvää ekologista tilaa – – ei saavuteta tai pintavesimuodostuman tai pohjavesimuodostuman tilan huononemista ei voida estää ja tämä johtuu uusista pintavesimuodostuman fyysisiä ominaisuuksia tai pohjavesimuodostumien pohjaveden korkeutta muuttavista toimenpiteistä, tai

— pintavesimuodostuman tilan huononeminen erinomaisesta hyvään tilaan aiheutuu uusista kestävän kehityksen mukaisista ihmisen toimista

ja kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet on toteutettu vesimuodostuman tilaan kohdistuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi;

b) muutosten syyt on erityisesti lueteltu ja perusteltu 13 artiklan edellyttämässä vesipiirin hoitosuunnitelmassa, ja kyseiset tavoitteet tarkistetaan joka kuudes vuosi;

c) muutosten syyt ovat yleisen edun kannalta erittäin tärkeitä ja/tai uusien muutosten ihmisten terveydelle, ihmisten turvallisuuden ylläpitämiselle tai kestävälle kehitykselle tuomat hyödyt ylittävät 1 kohdassa säädettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ympäristölle ja yhteiskunnalle koituvat hyödyt; ja

d) kyseisten vesimuodostuman muutosten tuomia hyötyjä ei voida teknisen toteuttamiskelpoisuuden tai kohtuuttomien kustannusten vuoksi saavuttaa muilla, ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla.”

64 Vaikka onkin totta, että kuten tämän tuomion 56 kohdassa on todettu, kyseinen 7 kohta ei ole sellaisenaan sovellettavissa 2.8.2006 hyväksyttyyn hankkeeseen, jota ennen ei ollut laadittu vesistöalueita, joita hanke koskee, koskevia vesipiirien hoitosuunnitelmia, kyseiseen hankkeeseen ei saada soveltaa tiukempia edellytyksiä kuin silloin, jos se olisi hyväksytty sen jälkeen, kun direktiivin 2000/60 4 artiklaa olisi alettu soveltaa siihen.

65 Tällaisesta hankkeesta on todettava, että direktiivin 2000/60 4 artiklan 7 kohdassa asetettuja kriteerejä ja edellytyksiä voidaan soveltaa analogisesti ja tarvittaessa soveltuvin osin hanketta koskevina enimmäisrajoituksina.

66 Kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan 15 perustelukappaleessa on mainittu, vesihuolto on yleishyödyllinen palvelu. Saman direktiivin 4 artiklan 3 kohdan a alakohdan iii alakohdasta ilmenee, että sähköntuotanto ja kastelu ovat myös lähtökohtaisesti yleisen edun mukaisia.

67 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltainen hanke, joka ei kuulu direktiivin 2000/60 4 artiklan soveltamisalaan ja jolla voisi olla kyseisen artiklan 7 kohdassa mainitun kaltaisia veteen kohdistuvia haittavaikutuksia, voidaan sallia ainakin siinä tapauksessa, että

— kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet on toteutettu hankkeesta vesimuodostuman tilaan aiheutuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi

— syyt, joiden vuoksi kyseinen hanke on toteutettava, on erityisesti lueteltu ja perusteltu

— kyseinen hanke on yleisen edun, joka voi muodostua muun muassa vesihuollosta, sähköntuotannosta tai kastelusta, mukainen ja/tai kyseisen hankkeen ihmisten terveydelle, ihmisten turvallisuuden ylläpitämiselle tai kestävälle kehitykselle tuomat hyödyt ylittävät kyseisen artiklan 1 kohdassa säädettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ympäristölle ja yhteiskunnalle koituvat hyödyt ja

— kyseisen hankkeen tuomia hyötyjä ei voida tekniseen toteuttamiskelpoisuuteen tai kohtuuttomiin kustannuksiin liittyvien syiden vuoksi saavuttaa muilla, ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla.

68 Vaikka se, että vesistöalueen tai vesipiirin omat vesivarat eivät voi tyydyttää alueen juomaveden tarvetta, sähköntuotantotarpeita tai kastelutarpeita, voikin oikeuttaa direktiivin 2000/60 valossa pääasiassa kyseessä olevaan hankkeeseen sisältyvän kaltaisen vedenjuoksun siirtämisen, viimeksi mainittu ei voi olla oikeutettua ainoastaan tällaisen mahdottomuuden vuoksi. Ei nimittäin voida sulkea pois sitä, että vaikka kyse ei ole tällaisesta mahdottomuudesta, kyseisen vedenjuoksun siirtämisen voidaan katsoa täyttävän edellisessä kohdassa mainitut edellytykset ja erityisesti yhtäältä edellytyksen, jonka mukaan sen on oltava yleisen edun mukainen ja/tai vedenjuoksun siirtämisen ihmisten terveydelle, ihmisten turvallisuuden ylläpitämiselle tai kestävälle kehitykselle tuomien hyötyjen on ylitettävä kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ympäristölle ja yhteiskunnalle koituvat hyödyt, ja toisaalta edellytyksen, jonka mukaan vedenjuoksun siirtämisen tuomia hyötyjä ei voida tekniseen toteuttamiskelpoisuuteen tai kohtuuttomiin kustannuksiin liittyvien syiden vuoksi saavuttaa muilla, ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla.

69 Edellä esitetyn perusteella toiseen, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 2000/60 on tulkittava siten, että

— se ei ole lähtökohtaisesti esteenä kansalliselle säännökselle, jossa sallitaan 22.12.2009 edeltävänä ajanjaksona vedenjuoksun siirtäminen vesistöalueelta toiselle tai vesipiiristä toiseen, kun toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät ole vielä hyväksyneet asianomaisten vesipiirien hoitosuunnitelmia

— tällainen siirtäminen ei saa olla omiaan vakavasti vaarantamaan kyseisessä direktiivissä säädettyjen tavoitteiden saavuttamista

— kyseinen siirtäminen voidaan kuitenkin – siltä osin kuin sillä voi olla saman direktiivin 4 artiklan 7 kohdassa mainitun kaltaisia veteen kohdistuvia haittavaikutuksia – sallia ainakin siinä tapauksessa, että saman säännöksen a–d alakohdassa mainitut edellytykset täyttyvät, ja

— se, että vesistöalueen tai vesipiirin, johon vedenjuoksu siirretään, omat vesivarat eivät voi tyydyttää alueen juomaveden tarvetta, sähköntuotantotarpeita tai kastelutarpeita, ei ole ehdoton edellytys sille, että tällainen vedenjuoksun siirtäminen on yhteensopiva kyseisen direktiivin kanssa, jos aiemmin mainitut edellytykset täyttyvät.

Viides kysymys

70 Viidennellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2000/60 13–15 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että kansallinen parlamentti hyväksyy pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset vesialueiden hoitosuunnitelmat ilman, että minkäänlaista kansalaisille tiedottamista, heidän kuulemistaan tai heidän osallistumistaan koskevaa menettelyä on toteutettu.

71 On todettava, että koska direktiivin 2000/60 13 ja 15 artiklassa ei aseteta mitään kansalaisille tiedottamista, heidän kuulemistaan tai heidän osallistumistaan koskevaa velvollisuutta vesipiirien hoitosuunnitelmien laatimisen yhteydessä, tätä kysymystä on tarkasteltava ainoastaan kyseisen direktiivin 14 artiklan, jossa asetetaan tällaisia velvollisuuksia, valossa.

72 Tässä yhteydessä on muistutettava, että direktiivin 2000/60 14 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltioiden on kannustettava kaikkia asianomaisia osapuolia osallistumaan tämän direktiivin täytäntöönpanoon, erityisesti vesipiirin hoitosuunnitelmien laatimisen, tarkistamisen ja ajantasaistamisen osalta. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että ne jokaisen vesipiirin osalta julkaisevat – – vähintään vuosi ennen hoitosuunnitelmakauden alkamista hoitosuunnitelmaehdotuksen ja että kansalaisilla, mukaan lukien veden käyttäjät, on oltava mahdollisuus esittää niistä huomautuksia”.

73 Lisäksi on todettava, että unionin tuomioistuin on todennut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Kreikka annetun tuomion 17 kohdassa, että Helleenien tasavalta ei ollut noudattanut direktiivin 2000/60 13 artiklan 1–3 kohdan ja 6 kohdan sekä 15 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ollut laatinut 22.12.2009 mennessä vesipiirien hoitosuunnitelmia sekä kokonaan sen alueella sijaitsevien vesipiirien osalta että kansainvälisten vesipiirien osalta. Helleenien tasavalta ei ole väittänyt kyseisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn yhteydessä, että se oli laatinut kyseiseen päivään mennessä samassa direktiivissä tarkoitetun vesipiirien hoitosuunnitelman. Se ei ole etenkään maininnut pääasiassa kyseessä olevaa lakia.

74 Pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia vesialueiden hoitosuunnitelmia, jotka on hyväksytty 2.8.2006, ei siis voida pitää direktiivin 2000/60 13–15 artiklan soveltamisalaan kuuluvina hoitosuunnitelmina. Kyseisen direktiivin 14 artiklan 1 kohtaan perustuvaa velvollisuutta ei näin ollen sovelleta tällaisiin suunnitelmiin.

75 Viidenteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että se, että kansallinen parlamentti hyväksyy pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset vesialueiden hoitosuunnitelmat ilman, että minkäänlaista kansalaisille tiedottamista, heidän kuulemistaan tai heidän osallistumistaan koskevaa menettelyä on toteutettu, ei kuulu direktiivin 2000/60 14 artiklan eikä erityisesti sen 1 kohdan soveltamisalaan.

Kuudes kysymys

76 Kuudennella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiiviä 85/337 tulkittava siten, että se on esteenä Kreikan parlamentin 2.8.2006 antaman lain 3481/2006 kaltaiselle laille, jossa hyväksytään pääasiassa kyseessä olevan kaltainen joen vedenjuoksun osittaista siirtämistä koskeva hanke kyseisen hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin perusteella, jota oli käytetty menettelyn, jossa oli noudatettu kyseisessä direktiivissä asetettuja kansalaisille tiedottamista ja heidän osallistumistaan koskevia velvollisuuksia, jälkeen tehdyn hallinnollisen päätöksen perustana, vaikka kyseinen päätös oli kumottu oikeusteitse.

77 On muistutettava, että direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohdassa säädetään, että kyseistä direktiiviä ”ei sovelleta hankkeisiin, joista on yksityiskohtaisesti säädetty erityisellä kansallisen lainsäädännön alaan kuuluvalla säädöksellä, mikäli tämän direktiivin tavoitteet, mukaan lukien tietojen antaminen, on otettu huomioon säätämismenettelyssä”.

78 Kyseisestä säännöksestä seuraa, että kun direktiivin 85/337 tavoitteet, mukaan lukien tietojen antaminen, saavutetaan lainsäädäntömenettelyn avulla, kyseistä direktiiviä ei sovelleta asianomaiseen hankkeeseen (ks. asia C-287/98, Linster, tuomio 19.9.2000, Kok., s. I-6917, 51 kohta; yhdistetyt asiat C-128/09-C-131/09, C-134/09 ja C-135/09, Boxus ym., tuomio 18.10.2011, Kok., s. I-9711, 36 kohta ja asia C-182/10, Solvay ym., tuomio 16.2.2012, 30 kohta).

79 Säännöksen mukaan hankkeen jääminen direktiivin 85/337 soveltamisalan ulkopuolelle edellyttää kahden edellytyksen täyttymistä. Ensimmäisen mukaan hankkeesta on pitänyt säätää yksityiskohtaisesti erityisellä säädöksellä. Toisen mukaan säätämismenettelyssä on pitänyt päästä direktiivin tavoitteisiin tietojen antamisen tavoite mukaan lukien (ks. asia C-435/97, WWF ym., tuomio 16.9.1999, Kok., s. I-5613, 57 kohta; em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 37 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 31 kohta).

80 Ensimmäisestä edellytyksestä on todettava, että se merkitsee ensinnäkin, että hankkeesta on säädettävä erityisellä säädöksellä. Tästä on todettava, että käsitteet ”hanke”ja ”lupa” on määritelty direktiivin 85/337 1 artiklan 2 kohdassa. Jotta säädös, jolla hankkeesta on säädetty, voi kuulua direktiivin 1 artiklan 5 kohdan soveltamisalaan, sen on oltava erityinen ja sillä on oltava samat ominaispiirteet kuin tällaisella luvalla. Sen on erityisesti annettava hankkeen toteuttajalle oikeus hankkeen toteuttamiseen (ks. em. asia WWF ym., tuomion 58 kohta; em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 38 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 32 kohta).

81 Hankkeesta on lisäksi säädettävä yksityiskohtaisesti eli riittävän täsmällisesti ja lopullisesti siten, että säädöksessä, jolla hanke hyväksytään, on, kuten luvassa, kaikki ympäristövaikutusten arvioinnissa merkitykselliset hanketta koskevat, lainsäätäjän huomioon ottamat seikat (ks. em. asia WWF ym., tuomion 59 kohta; em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 39 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 33 kohta). Säädöksestä on käytävä ilmi, että direktiivin 85/337 tavoitteet on saavutettu asianomaisen hankkeen osalta (ks. em. asia Linster, tuomion 56 kohta; em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 39 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 33 kohta).

82 Näin ollen säädöstä ei voida pitää direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna säädöksenä, jolla hankkeesta säädetään yksityiskohtaisesti, jos siinä ei ole hankkeen ympäristövaikutusten arvioimisen kannalta välttämättömiä seikkoja tai jos siinä edellytetään muita toimenpiteitä ennen kuin hankkeen toteuttajalla on oikeus ryhtyä sen toteuttamiseen (ks. em. asia WWF ym., tuomion 62 kohta; em. asia Linster, tuomion 57 kohta; em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 40 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 34 kohta).

83 Toisesta edellytyksestä on todettava, että direktiivin 85/337 2 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että direktiivin päätavoitteena on sen takaaminen, että niiden hankkeiden vaikutukset ympäristölle, joilla etenkin laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, arvioidaan ennen luvan myöntämistä (ks. em. asia Linster, tuomion 52 kohta; em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 41 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 35 kohta).

84 Direktiivin 85/337 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa täsmennetään lisäksi, että arviointi on suoritettava hankkeen toteuttajan toimittamien asianmukaisten tietojen perusteella, joita tarvittaessa viranomaiset ja kansalaiset, joita hanke saattaa koskea, voivat täydentää (ks. em. asia WWF ym., tuomion 61 kohta; em. asia Linster, tuomion 53 kohta; em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 42 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 36 kohta).

85 Hankkeesta säädettäessä kansallisella lainsäätäjällä on siten oltava käytössään riittävät tiedot. Direktiivin 85/337 5 artiklan 3 kohdasta ja direktiivin liitteestä IV ilmenee, että hankkeen toteuttajan toimittamissa tiedoissa on oltava hankkeesta ainakin kuvaus, joka sisältää tiedot hankkeen sijainnista, suunnitelmasta ja laajuudesta, kuvaus merkittävien haitallisten vaikutusten välttämiseksi, vähentämiseksi ja jos mahdollista parantamiseksi suoritetuista toimenpiteistä sekä tarvittavat tiedot hankkeen pääasiallisten, todennäköisten ympäristövaikutusten yksilöimiseksi ja arvioimiseksi (ks. em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 43 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 37 kohta).

86 Mikään ei ole kuitenkaan esteenä sille, että kansallinen lainsäätäjä voi hankkeen hyväksymisen yhteydessä käyttää hyväkseen tietoja, jotka on saatu edeltävässä hallinnollisessa menettelyssä ja tässä yhteydessä tehdyssä ympäristövaikutusten arvioinnissa, kunhan viimeksi mainittu perustuu tietoihin, jotka ovat yhä ajankohtaisia. Ympäristövaikutusten arvioinnissa, joka on tehtävä ennen päätöksentekoprosessin aloittamista, on nimittäin kyse kerättyjen tietojen asiasisällön tutkimisesta sekä harkinnasta, jossa arvioidaan, onko niitä tarpeen täydentää lisätiedoilla (ks. asia C-50/09, komissio v. Irlanti, tuomio 3.3.2011, Kok., s. I-873, 40 kohta).

87 Tässä yhteydessä se, että ympäristövaikutusten arviointi on tehty päätöksen, joka on lopulta kumottu oikeusteitse, tekemiseen johtaneen hallinnollisen menettelyn yhteydessä, on sellaisenaan vailla merkitystä.

88 Säädöstä, jolla pelkästään ”vahvistetaan” olemassa oleva hallinnollinen toimi viittaamalla yleisen edun mukaisiin pakottaviin syihin ilman, että tätä ennen olisi aloitettu asiasisältöä koskeva lainsäädäntömenettely, joka mahdollistaa tämän tuomion 79 kohdassa mainittujen edellytysten noudattamisen, ei voida kuitenkaan pitää direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna erityisenä säädöksenä, eikä se siis ole riittävä, jotta hanke jäisi kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle (ks. em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 45 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 39 kohta).

89 Erityisesti on niin, että säädös, joka on annettu ilman, että lainsäädäntöelimen jäsenillä olisi ollut käytössään tämän tuomion 85 kohdassa mainitut tiedot, ei kuulu direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohdan soveltamisalaan (ks. em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 46 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 40 kohta).

90 Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, onko nämä edellytykset täytetty. Tätä varten sen on otettava huomioon annetun säädöksen sisältö ja koko lainsäädäntömenettely, joka on johtanut säädöksen antamiseen, ja erityisesti valmisteluasiakirjat ja parlamentissa käydyt keskustelut (ks. em. yhdistetyt asiat Boxus ym., tuomion 47 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 41 kohta).

91 Kuudenteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiiviä 85/337 ja erityisesti sen 1 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä Kreikan parlamentin 2.8.2006 antaman lain 3481/2006 kaltaiselle laille, jossa hyväksytään pääasiassa kyseessä olevan kaltainen joen vedenjuoksun osittaista siirtämistä koskeva hanke kyseisen hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin perusteella, jota oli

käytetty menettelyn, jossa oli noudatettu kyseisessä direktiivissä asetettuja kansalaisille tiedottamista ja heidän osallistumistaan koskevia velvollisuuksia, jälkeen tehdyn hallinnollisen päätöksen perustana, vaikka kyseinen päätös oli kumottu oikeusteitse, kunhan kyseinen laki on erityinen säädös siten, että kyseisen direktiivin tavoitteet voidaan saavuttaa lainsäädäntömenettelyssä. Kansallisen tuomioistuimen on tarkastettava, että näitä kahta edellytystä on noudatettu.

Seitsemäs kysymys

92 Seitsemännellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltaista joen vedenjuoksun osittaista siirtämistä koskevaa hanketta pidettävä direktiivin 2001/42 soveltamisalaan kuuluvana suunnitelmana tai ohjelmana.

93 Tässä yhteydessä on todettava, että sen selvittämiseksi, kuuluuko hanke direktiivin 2001/42 soveltamisalaan, on tutkittava, onko kyseinen hanke kyseisen direktiivin 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettu suunnitelma tai ohjelma.

94 Direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohdan toisen luetelmakohdan mukaan kyseisessä direktiivissä tarkoitettuina ”suunnitelmina ja ohjelmina” pidetään ainoastaan suunnitelmia ja ohjelmia, joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät.

95 Kyseinen hanke ei kuitenkaan ole toimi, jossa määritellään aluesuunnittelua koskevat kriteerit ja yksityiskohtaiset säännöt ja vahvistetaan valvontasäännöt ja -menettelyt, jotka koskevat yhden tai useamman hankkeen toteuttamista (ks. vastaavasti asia C-567/10, Inter-Environnement Bruxelles ym., tuomio 22.3.2012, 30 kohta).

96 Seitsemänteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaista joen vedenjuoksun osittaista siirtämistä koskevaa hanketta ei ole pidettävä direktiivin 2001/42 soveltamisalaan kuuluvana suunnitelmana tai ohjelmana.

Kahdeksas ja yhdeksäs kysymys

97 Kun otetaan huomioon seitsemänteen kysymykseen annettu vastaus, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiin kahdeksanteen ja yhdeksänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Kymmenes kysymys

98 Kymmenennellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, kuuluivatko sellaiset alueet, jotka oli mainittu yhteisön tärkeinä pitämien alueiden kansallisessa luettelossa, joka oli toimitettu komissiolle direktiivin 92/43 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla, ja jotka oli tämän jälkeen otettu päätöksellä 2006/613 hyväksyttyyn yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloon, kyseisessä direktiivissä tarkoitetun suojelun piiriin ennen kyseisen päätöksen julkaisemista.

99 On korostettava, että päätös 2006/613, jolla komissio on hyväksynyt luettelon Välimeren vyöhykkeen luonnonmaantieteellisellä alueella olevista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista, on tullut EY 254 artiklan 3 kohdan nojalla voimaan, kun se on annettu tiedoksi jäsenvaltioille.

100 Kuten komissio on maininnut, kyseinen päätös on annettu tosiasiallisesti tiedoksi Helleenien tasavallalle 19.7.2006 eli ennen kuin annettiin 2.8.2006 laki 3481/2006, jossa hyväksytään Akheloos-joen vedenjuoksun osittaista siirtämistä koskeva hanke, eikä mikään osapuoli ole kiistänyt tätä.

101 Tässä yhteydessä on todettava, että direktiivin 92/43 4 artiklan 5 kohdan mukaan kyseisen direktiivin 6 artiklan 2-4 kohdassa säädettyjä suojelutoimenpiteitä on sovellettava yksinomaan alueisiin, jotka on saman 4 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti merkitty komission tämän direktiivin 21 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti hyväksymään yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloon (ks. asia C-117/03, Dragaggi ym., tuomio 13.1.2005, Kok., s. I-167, 25 kohta).

102 Tästä seuraa, että sen jälkeen, kun päätös 2006/613 oli annettu tiedoksi asianomaiselle jäsenvaltiolle, kyseinen jäsenvaltio oli velvollinen toteuttamaan direktiivin 92/43 6 artiklan 2–4 kohdassa säädetyt suojelutoimenpiteet.

103 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa sillä, että sen jälkeen, kun hallinnolliset päätökset, joissa pääasiassa kyseessä oleva hanke sallitaan, oli kumottu vuonna 2005, lakiin 3481/2006 sisältyvät säännökset, joissa kyseinen hanke sallitaan, saatettiin Kreikan parlamentin käsiteltäväksi muutoksen muodossa 6.7.2006, kun taas päätös 2006/613 annettiin asianomaiselle jäsenvaltiolle tiedoksi 19.7.2006. Tällaisessa tilanteessa direktiivin 92/43 6 artiklan 2–4 kohtaa sovelletaan nimittäin joka tapauksessa tilanteeseen, jota ei voida pitää jo syntyneenä.

104 Tässä tilanteessa on joka tapauksessa muistutettava, että jäsenvaltioiden oli jopa ennen päätöksen 2006/613 voimaantuloa suojeltava alueita siitä lähtien, kun ne ehdottivat niitä direktiivin 92/43 4 artiklan 1 kohdan perusteella komissiolle toimitettavassa kansallisessa luettelossa alueiksi, jotka voidaan yksilöidä yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi (ks. vastaavasti em. asia Dragaggi ym., tuomion 26 kohta). Jäsenvaltioiden on nimittäin kyseisen direktiivin perusteella toteutettava suojelutoimenpiteet, joilla voidaan kyseisen direktiivin suojelutavoite huomioon ottaen turvata näiden alueiden ekologinen merkitys kansallisella tasolla (ks. em. asia Dragaggi ym., tuomion 30 kohta), ja jäsenvaltiot eivät näin ollen saa sallia puuttumisia, jotka voivat vaarantaa vakavasti näiden alueiden ekologiset ominaispiirteet, kuten muun muassa puuttumisia, jotka voivat joko pienentää merkittävästi alueen pinta-alaa taikka johtaa alueella esiintyvien ensisijaisten lajien häviämiseen tai jopa alueen tai sen ominaispiirteiden tuhoutumiseen (ks. asia C-244/05, Bund Naturschutz in Bayern ym., tuomio 14.9.2006, Kok., s. I-8445, 46 kohta ja asia C-340/10, komissio v. Kypros, tuomio 15.3.2012, 44 kohta).

105 Edellä esitetyn perusteella kymmenenteen kysymykseen on vastattava, että sellaiset alueet, jotka oli mainittu yhteisön tärkeinä pitämien alueiden kansallisessa luettelossa, joka oli toimitettu komissiolle direktiivin 92/43 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla, ja jotka oli tämän jälkeen otettu päätöksellä 2006/613 hyväksyttyyn yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloon, kuuluivat sen jälkeen, kun kyseinen päätös oli annettu tiedoksi asianomaiselle jäsenvaltiolle, kyseisessä direktiivissä tarkoitetun suojelun piiriin ennen kyseisen päätöksen julkaisemista. Etenkin kyseisen tiedoksiannon jälkeen asianomaisen jäsenvaltion oli myös toteutettava kyseisen direktiivin 6 artiklan 2–4 kohdassa säädetyt suojelutoimenpiteet.

Yhdestoista kysymys

106 Yhdennellätoista kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiiviä 92/43 tulkittava siten, että se on esteenä sille, että vedenjuoksun siirtämistä koskeva hanke, joka ei liity suoraan erityissuojelualueen suojeluun tai ei ole sen suojelun kannalta tarpeellinen mutta on omiaan vaikuttamaan kyseiseen alueeseen merkittävästi, hyväksytään, kun kyseisen alueen linnustoa koskevat tiedot puuttuvat tai sitä koskevat luotettavat ja ajantasaiset tiedot puuttuvat.

107 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 79/409 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan osoittamaan erityissuojelualueiksi alueet, jotka ovat näissä säännöksissä määritettyjen lintutieteellisten arviointiperusteiden mukaisia (ks. mm. asia C-418/04, komissio v. Irlanti, tuomio 13.12.2007, Kok., s. I-10947, 36 kohta).

108 Direktiivin 92/43 7 artiklan mukaan kyseisen direktiivin 6 artiklan 2–4 kohdalla korvataan direktiivin 79/409 4 artiklan 4 kohdan ensimmäinen virke direktiivin 92/43 voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion direktiivin 79/409 mukaisesti tekemän suojelualueeksi osoittamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi (ks. em. asia komissio v. Irlanti, tuomio 13.12.2007, 173 kohta ja asia C-404/09, komissio v. Espanja, tuomio 24.11.2011, Kok., s. I-11853, 97 kohta).

109 Ennakkoratkaisupyynnöstä ja komission esittämistä suullisista huomautuksista ilmenee, että erityissuojelualueet, joita pääasiassa kyseessä oleva hanke koskee, oli jo osoitettu erityissuojelualueiksi ennen lain 3481/2006 antamista. Näin ollen direktiivin 92/43 6 artiklan 2–4 kohdasta johtuvia velvoitteita sovellettiin niihin kyseisen hankkeen hyväksymispäivänä.

110 Tässä yhteydessä on muistutettava, että direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdassa säädetään arviointimenettelystä, jonka tarkoituksena on taata ennakkovalvonnan avulla, että suunnitelma tai hanke, joka ei liity suoranaisesti asianomaisen alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellinen mutta joka on omiaan vaikuttamaan tähän alueeseen merkittävästi, hyväksytään vain, jos se ei vaikuta alueen koskemattomuuteen (ks. asia C-127/02, Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, tuomio 7.9.2004, Kok., s. I-7405, 34 kohta ja asia C-304/05, komissio v. Italia, tuomio 20.9.2007, Kok., s. I-7495, 56 kohta).

111 Direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun käsitteen ”asianmukainen arviointi” osalta on todettava, että direktiivissä ei määritellä mitään erityistä tapaa tällaisen arvioinnin toteuttamiseksi (em. asia komissio v. Italia, tuomion 57 kohta).

112 Oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että tämä arviointi on suoritettava siten, että toimivaltaiset viranomaiset voivat olla varmoja siitä, ettei suunnitelmalla tai hankkeella ole haitallisia vaikutuksia asianomaisen alueen koskemattomuuteen, koska jos on epävarmaa, että tällaisia vaikutuksia ei ole, kyseisten viranomaisten on evättävä pyydetty lupa (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 58 kohta).

113 Mitä tulee tekijöihin, joiden perusteella toimivaltaiset viranomaiset voivat saada edellytetyn varmuuden, oikeuskäytännössä on täsmennetty, että on suljettava pois se, että tieteelliseltä kannalta on olemassa perusteltuja epäilyjä, kun otetaan huomioon, että kyseisten viranomaisten on tukeuduttava alan parhaaseen tieteelliseen tietämykseen (ks. em. asia Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, tuomion 59 ja 61 kohta ja em. asia komissio v. Italia, tuomion 59 kohta).

114 Lisäksi suunnitelman tai hankkeen vaikutusten tunteminen tietyn alueen suojelutavoitteiden kannalta on välttämätön edellytys direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdan soveltamiselle, koska muussa tapauksessa kyseessä olevan poikkeussäännöksen soveltamisedellytyksiä ei voida tutkia. Mahdollisten erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavien syiden sekä vähemmän haitallisten vaihtoehtojen olemassaolon tutkiminen nimittäin edellyttää niiden vertaamista asianomaisen suunnitelman tai hankkeen alueelle aiheuttamaan vahinkoon. Lisäksi mahdollisten korvaavien toimenpiteiden luonteen määrittäminen edellyttää, että kyseiseen alueeseen kohdistuva vahinko voidaan määrittää täsmällisesti (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Italia, tuomion 83 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 74 kohta).

115 Edellä esitetyn perusteella ei voida katsoa, että arviointi on asianmukainen, kun asianomaisen erityissuojelualueen linnustoa koskevat tiedot puuttuvat tai sitä koskevat luotettavat ja ajantasaiset tiedot puuttuvat.

116 Siinä tapauksessa, että hankkeen hyväksyminen kumotaan tai peruutetaan kyseisen arvioinnin epäasianmukaisuuden vuoksi, ei näin ollen voida sulkea pois sitä, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ryhtyvät jälkikäteen keräämään asianomaisen erityissuojelualueen linnustoa koskevia luotettavia ja ajantasaisia tietoja ja että ne arvioivat kyseisten tietojen ja näin täydennetyn arvioinnin perusteella, vaikuttaako vedenjuoksun siirtämistä koskeva hanke kyseisen erityissuojelualueen

koskemattomuuteen, ja tarvittaessa, mitä korvaavia toimenpiteitä on toteutettava, jotta varmistetaan se, että hankkeen toteuttamisella ei vaaranneta Natura 2000:n yleisen kokonaisuuden yhtenäisenä säilymistä.

117 Yhdenteentoista kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiiviä 92/43 ja erityisesti sen 6 artiklan 3 ja 4 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että vedenjuoksun siirtämistä koskeva hanke, joka ei liity suoraan erityissuojelualueen suojeluun tai ei ole sen suojelun kannalta tarpeellinen mutta on omiaan vaikuttamaan kyseiseen alueeseen merkittävästi, hyväksytään, kun kyseisen alueen linnustoa koskevat tiedot puuttuvat tai sitä koskevat luotettavat ja ajantasaiset tiedot puuttuvat.

Kahdestoista kysymys

118 Kahdennellatoista kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiiviä 92/43 tulkittava siten, että syyt, joihin on vedottu vedenjuoksun siirtämistä koskevan hankkeen tueksi ja jotka liittyvät yhtäältä kasteluun ja toisaalta juomaveden toimittamiseen, voidaan katsoa sellaisiksi erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviksi syiksi, jotka ovat omiaan oikeuttamaan asianomaisten alueiden koskemattomuuteen vaikuttavan hankkeen toteuttamisen.

119 Direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdassa säädetään, että jos suunnitelma tai hanke on saman artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti toteutetun arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 81 kohta ja em. asia Solvay ym., tuomion 72 kohta).

120 Kuten tämän tuomion 100, 101, 107 ja 108 kohdasta ilmenee, tällaista säännöstä sovelletaan sekä erityissuojelualueisiin että yhteisön tärkeinä pitämiin alueisiin, jotka on mainittu komission direktiivin 92/43 4 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti hyväksymässä luettelossa.

121 Direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun edun, jonka vuoksi suunnitelma tai hanke voidaan toteuttaa, on oltava sekä ”yleinen”että ”erittäin tärkeä”, joten sen on oltava verrattavissa kyseisen direktiivin tavoitteena olevaan luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön, mukaan lukien linnuston, ja kasviston suojeluun (ks. vastaavasti em. asia Solvay ym., tuomion 75 kohta).

122 Kastelu ja juomaveden toimittaminen täyttävät lähtökohtaisesti nämä edellytykset, ja ne ovat näin ollen omiaan oikeuttamaan vedenjuoksun siirtämistä koskevan hankkeen toteuttamisen vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa.

123 Kun kyseessä on kuitenkin ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin ja/tai lajin sisältävä yhteisön tärkeänä pitämä alue, direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaan ainoat kysymykseen tulevat näkökohdat ovat sellaisia, jotka liittyvät ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai ensisijaisen tärkeisiin suotuisiin vaikutuksiin ympäristöön taikka, komission lausunnon mukaan, muihin erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviin syihin.

124 Koska komissiolta ei ole käsiteltävässä asiassa pyydetty lausuntoa, on tutkittava, voivatko kastelu ja juomaveden toimittaminen kuulua edellisessä kohdassa mainittuihin näkökohtiin.

125 Kastelun osalta näyttää siltä, ettei se voi lähtökohtaisesti kuulua ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen liittyviin näkökohtiin. Näyttää sen sijaan todennäköisemmältä, että kastelulla voi olla tietyissä olosuhteissa ensisijaisen tärkeitä suotuisia vaikutuksia ympäristöön.

126 Sen sijaan juomaveden toimittaminen kuuluu lähtökohtaisesti ihmisen terveyteen liittyviin näkökohtiin.

127 Joka tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava, vaikuttaako pääasiassa kyseessä oleva hanke tosiasiallisesti yhden tai useamman ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin ja/tai lajin sisältävän yhteisön tärkeänä pitämän alueen koskemattomuuteen.

128 Edellä esitetyn perusteella kahdenteentoista kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 92/43 ja erityisesti sen 6 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että syyt, joihin on vedottu vedenjuoksun siirtämistä koskevan hankkeen tueksi ja jotka liittyvät yhtäältä kasteluun ja toisaalta juomaveden toimittamiseen, voidaan katsoa sellaisiksi erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviksi syiksi, jotka ovat omiaan oikeuttamaan asianomaisten alueiden koskemattomuuteen vaikuttavan hankkeen toteuttamisen. Kun tällainen hanke vaikuttaa ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin ja/tai lajin sisältävän yhteisön tärkeänä pitämän alueen koskemattomuuteen, sen toteuttaminen voi olla lähtökohtaisesti oikeutettua juomaveden toimittamiseen liittyvistä syistä. Se voisi olla tietyissä olosuhteissa oikeutettua ensisijaisen tärkeiden suotuisten vaikutusten, joita kastelulla on ympäristöön, perusteella. Kastelu ei sen sijaan voi lähtökohtaisesti kuulua ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen liittyviin näkökohtiin, jotka oikeuttaisivat pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen hankkeen toteuttamisen.

Kolmastoista kysymys

129 Kolmannellatoista kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko korvaavien toimenpiteiden riittävyyden arvioinnissa otettava direktiivin 92/43 nojalla huomioon vedenjuoksun siirtämisen ulottuvuus ja sen edellyttämien rakennustöiden laajuus.

130 Direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että jos suunnitelma tai hanke on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä.

131 Kuten tämän tuomion 114 kohdassa on muistutettu, mahdollisten korvaavien toimenpiteiden luonteen määrittäminen edellyttää, että hankkeesta asianomaiselle alueelle aiheutuva vahinko voidaan määrittää täsmällisesti.

132 Vedenjuoksun siirtämisen ulottuvuus ja sen edellyttämien rakennustöiden laajuus ovat tekijöitä, joiden huomioon ottaminen on tarpeen, jotta hankkeesta asianomaiselle alueelle aiheutuva vahinko voidaan määrittää täsmällisesti ja näin ollen korvaavien toimenpiteiden, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä, luonne voidaan määrittää.

133 Kolmanteentoista kysymykseen on näin ollen vastattava, että korvaavien toimenpiteiden riittävyyden arvioinnissa on otettava direktiivin 92/43 ja erityisesti sen 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen nojalla huomioon vedenjuoksun siirtämisen ulottuvuus ja sen edellyttämien rakennustöiden laajuus.

Neljästoista kysymys

134 Neljännellätoista kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, sallitaanko direktiivissä 92/43, kun sitä tulkitaan kestävän kehityksen tavoitteen, sellaisena kuin se vahvistetaan EY 6 artiklassa, valossa, Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta luonnollisen jokiekosysteemin muuttaminen suurelta osin keinotekoiseksi joki- ja järviekosysteemiksi.

135 Vaikka oletettaisiin, että luonnollisen jokiekosysteemin muuttaminen suurelta osin keinotekoiseksi joki- ja järviekosysteemiksi vaikuttaisi Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden koskemattomuuteen, tästä ei väistämättä seuraa, että hanketta, johon tällainen muutos perustuu, ei voida hyväksyä.

136 Kuten tämän tuomion 119 kohdassa on todettu, direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdan, joka koskee Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita, nojalla kyseinen hanke voitaisiin hyväksyä sillä edellytyksellä, että kyseisessä säännöksessä mainitut edellytykset täyttyvät.

137 Direktiivin 92/43 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan kyseisen direktiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja alueelliset vaatimukset, ja direktiivi edistää yleistä kestävän kehityksen tavoitetta. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen saattaa tietyissä tapauksissa vaatia ihmisen toimenpiteiden ylläpitämistä ja jopa niiden kannustamista.

138 Näin ollen direktiivin 92/43 6 artiklan 4 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja etenkin edellytystä, jonka mukaan jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä, on sovellettava kestävän kehityksen tavoitteen valossa, sellaisena kuin se mainitaan kyseisen direktiivin johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa ja vahvistetaan EY 6 artiklassa.

139 Neljänteentoista kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivissä 92/43, kun sitä tulkitaan kestävän kehityksen tavoitteen, sellaisena kuin se vahvistetaan EY 6 artiklassa, valossa, ja etenkin sen 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa sallitaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta luonnollisen jokiekosysteemin muuttaminen suurelta osin keinotekoiseksi joki- ja järviekosysteemiksi sillä edellytyksellä, että kyseisen direktiivin kyseisessä säännöksessä mainitut edellytykset täyttyvät.

Oikeudenkäyntikulut

140 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Yhteisön vesipolitiikan puitteista 23.10.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY 13 artiklan 6 kohtaa ja 24 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että niissä vahvistetaan jäsenvaltioille asetetun määräajan, joka koskee vesipiirien hoitosuunnitelmien julkaisemista, päättymispäiväksi 22.12.2009 ja jäsenvaltioilla olevan enimmäisajan, joka koskee kyseisen direktiivin, etenkin sen 3–6, 9, 13 ja 15 artiklan, täytäntöönpanoa, päättymispäiväksi 22.12.2003.

2) Direktiiviä 2000/60 on tulkittava siten, että

— se ei ole lähtökohtaisesti esteenä kansalliselle säännökselle, jossa sallitaan 22.12.2009 edeltävänä ajanjaksona vedenjuoksun siirtäminen vesistöalueelta toiselle tai vesipiiristä toiseen, kun toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät ole vielä hyväksyneet asianomaisten vesipiirien hoitosuunnitelmia

— tällainen siirtäminen ei saa olla omiaan vakavasti vaarantamaan kyseisessä direktiivissä säädettyjen tavoitteiden saavuttamista

— **kyseinen siirtäminen voidaan kuitenkin – siltä osin kuin sillä voi olla saman direktiivin 4 artiklan 7 kohdassa mainitun kaltaisia veteen kohdistuvia haittavaikutuksia – sallia ainakin siinä tapauksessa, että saman säännöksen a–d alakohdassa mainitut edellytykset täyttyvät, ja**

— **se, että vesistöalueen tai vesipiirin, johon vedenjuoksu siirretään, omat vesivarat eivät voi tyydyttää alueen juomaveden tarvetta, sähköntuotantotarpeita tai kastelutarpeita, ei ole ehdoton edellytys sille, että tällainen vedenjuoksun siirtäminen on yhteensopiva kyseisen direktiivin kanssa, jos aiemmin mainitut edellytykset täyttyvät.**

3) **Se, että kansallinen parlamentti hyväksyy pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset vesialueiden hoitosuunnitelmat ilman, että minkäänlaista kansalaisille tiedottamista, heidän kuulemistaan tai heidän osallistumistaan koskevaa menettelyä on toteutettu, ei kuulu direktiivin 2000/60 14 artiklan eikä erityisesti sen 1 kohdan soveltamisalaan.**

4) **Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annettua neuvoston direktiiviä 85/337/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 26.5.2003 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2003/35/EY, ja erityisesti sen 1 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä Kreikan parlamentin 2.8.2006 antaman lain 3481/2006 kaltaiselle laille, jossa hyväksytään pääasiassa kyseessä olevan kaltainen joen vedenjuoksun osittaista siirtämistä koskeva hanke kyseisen hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin perusteella, jota oli käytetty menettelyn, jossa oli noudatettu kyseisessä direktiivissä asetettuja kansalaisille tiedottamista ja heidän osallistumistaan koskevia velvollisuuksia, jälkeen tehdyn hallinnollisen päätöksen perustana, vaikka kyseinen päätös oli kumottu oikeusteitse, kunhan kyseinen laki on erityinen säädös siten, että kyseisen direktiivin tavoitteet voidaan saavuttaa lainsäädäntömenettelyssä. Kansallisen tuomioistuimen on tarkastettava, että näitä kahta edellytystä on noudatettu.**

5) **Pääasiassa kyseessä olevan kaltaista joen vedenjuoksun osittaista siirtämistä koskevaa hanketta ei ole pidettävä tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY soveltamisalaan kuuluvana suunnitelmana tai ohjelmana.**

6) **Sellaiset alueet, jotka oli mainittu yhteisön tärkeinä pitämien alueiden kansallisessa luettelossa, joka oli toimitettu Euroopan komissiolle luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21.5.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla, ja jotka oli tämän jälkeen otettu neuvoston direktiivin 92/43/ETY mukaisesta luettelosta Välimeren vyöhykkeen luonnonmaantieteellisellä alueella olevista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista 19.7.2006 tehdyllä komission päätöksellä 2006/613/EY hyväksyttyyn yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloon, kuuluivat sen jälkeen, kun päätös 2006/613 oli annettu tiedoksi asianomaiselle jäsenvaltiolle, kyseisessä direktiivissä tarkoitetun suojelun piiriin ennen kyseisen päätöksen julkaisemista. Etenkin kyseisen tiedoksiannon jälkeen asianomaisen jäsenvaltion oli myös toteutettava kyseisen direktiivin 6 artiklan 2–4 kohdassa säädetyt suojelutoimenpiteet.**

7) **Direktiiviä 92/43 ja erityisesti sen 6 artiklan 3 ja 4 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että vedenjuoksun siirtämistä koskeva hanke, joka ei liity suoraan erityissuojelualueen suojeluun tai ei ole sen suojelun kannalta tarpeellinen mutta on omiaan vaikuttamaan kyseiseen alueeseen merkittävästi, hyväksytään, kun kyseisen alueen linnustoa koskevat tiedot puuttuvat tai sitä koskevat luotettavat ja ajantasaiset tiedot puuttuvat.**

8) Direktiiviä 92/43 ja erityisesti sen 6 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että syyt, joihin on vedottu vedenjuoksun siirtämistä koskevan hankkeen tueksi ja jotka liittyvät yhtäältä kasteluun ja toisaalta juomaveden toimittamiseen, voidaan katsoa sellaisiksi erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviksi syiksi, jotka ovat omiaan oikeuttamaan asianomaisten alueiden koskemattomuuteen vaikuttavan hankkeen toteuttamisen. Kun tällainen hanke vaikuttaa ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin ja/tai lajin sisältävän yhteisön tärkeänä pitämän alueen koskemattomuuteen, sen toteuttaminen voi olla lähtökohtaisesti oikeutettua juomaveden toimittamiseen liittyvistä syistä. Se voisi olla tietyissä olosuhteissa oikeutettua ensisijaisen tärkeiden suotuisten vaikutusten, joita kastelulla on ympäristöön, perusteella. Kastelu ei sen sijaan voi lähtökohtaisesti kuulua ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen liittyviin näkökohtiin, jotka oikeuttaisivat pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen hankkeen toteuttamisen.

9) Korvaavien toimenpiteiden riittävyyden arvioinnissa on otettava direktiivin 92/43 ja erityisesti sen 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen nojalla huomioon vedenjuoksun siirtämisen ulottuvuus ja sen edellyttämien rakennustöiden laajuus.

10) Direktiivissä 92/43, kun sitä tulkitaan kestävän kehityksen tavoitteen, sellaisena kuin se vahvistetaan EY 6 artiklassa, valossa, ja etenkin sen 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa sallitaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta luonnollisen jokiekosysteemin muuttaminen suurelta osin keinotekoiseksi joki- ja järviekosysteemiksi sillä edellytyksellä, että kyseisen direktiivin kyseisessä säännöksessä mainitut edellytykset täyttyvät.

Allekirjoitukset